

A magyar gyártású MÁG Magorix 1929-ből

Dr. Antos Árpád felvételei a 8–9. oldalon

Komlós Attila

**Karácsony
Észak-Európában**
_____ 5. oldal

S. Bálint Mária

Nyomkeresés
_____ 23. oldal

Tillai Gábor

Szatmári György
_____ 19. oldal

Kocsis József

Tél jön megint
_____ 3–4. oldal

Jéki László

Bőségígérők
_____ 21. oldal

Juhani Nagy János

**A csípős nyelvű
vegetáriánus**
_____ 26. oldal

*Szeretettelben gazdag
karácsonyt
és boldog új évet
kívánunk
olvasóinknak!*

HETED **HÉTHATÁR**

Tartalom

Kocsis József:	
Tél jön megint	4
Komlós Attila: Karácsony	
Észak-Európában	6
Kardhordó Kálmán:	
Bélyegvilág	7
Tám László rovata:	
Dr. Antos Árpád képei	8–9
Videcz Ferenc:	
Pyrrhusi győzelem	10
Muráth Péter: Levelek	
L. Csépanyi Katalin: A 200.	11
Antos Árpád:	
Barangolások Erdélyben	12
Winkler András: Hármashangzat	
Rónai Béla:	
Magyarul - magyarán	14
Fiatalok oldala	
Versek	15
Rejtvények, varázskép	16–17
Patak Sándor:	
II. Easy Rider	18
Tillai Gábor:	
Szatmári György	19
Czupy György: Egy piskóci	
parasztcsalád száműzése	20
Jéki László:	
Bőségígérő hüvelyesek	21
Rónaky Edit:	
Takács Dezső tusrajzairól	22
S. Bálint Mária:	
Nyomkeresés	23
Dr. Vargha Dezső:	
Hol vannak a katonák?...	24
Bányai Tamás (Florida):	
Kegyelmi kérvény	25
Juhani Nagy János: A csípős	
nyelvű vegetáriánus	26
Motesiky Árpád (Szlovákia):	
Apponyi Henrik	27
Szigetvári Krisztián 2/3 oldala	
Rónaky Edit: Humor	28
Logika- és memóriafejlesztés	29
Zöld suli	
Könyvajánló	30
Rádióműsorok	31

Mi történt a világban és itthon az elmúlt hetekben?

NEM SZÜLETETT KOMPROMISSZUM az Európai Unió új költségvetéséről a brit miniszterelnök és a visegrádi négyek kormányfőinek budapesti találkozáján. Gyurcsány Ferenc a tanácskozás utáni sajtótájékoztatón elmondta: a visegrádi országok egyetértenek abban, hogy szükség van reformokra az uniós költségvetésben, de azt nem fogadják el, hogy csak egyetlen ponton, a kohéziós politika terén legyenek változtatások. Tony Blair hangsúlyozta: Nagy-Britannia semmiképpen nem mondhat le a neki jelenleg járó mezőgazdasági visszatérítésekről. A brit miniszterelnök hozzátette: a tíz új tagállamnak elemi érdeke, hogy még az idén megállapodás szülessen az uniós költségvetésről, mert ellenkező esetben még a jelenleg nekik járó felzárkóztatási pénznél is kevesebbet kapnak majd.

A KIOTÓI JEGYZŐKÖNYV teljes egészében működőképessé vált, miután az ENSZ montreali klíma-világkonferenciáján hivatalosan is elfogadták az üvegházhatású gázok csökkentésére vonatkozó működési szabályzatot. A működési szabályok alapelveit a 2001. évi marrakesi klímakonferencián egyeztetették, de a montreali konferenciának hivatalosan el kellett fogadnia ahhoz, hogy jogi érvénye legyen. Az ENSZ Éghajlat-változási Keretegyezményéhez csatolt kiotói jegyzőkönyvet, amely mintegy negyven fejlett ipari ország számára írja elő az üvegházhatású gázok kibocsátásának 2008 és 2012 között történő, az 1990-es szinthez viszonyított 5,2 százalékos csökkentését, 1997-ben fogadták el, és 2005. február 16-án lépett életbe. A 22 szabály közül huszonegyet konszenzussal fogadtak el a jegyzőkönyvet ratifikáló 156 ország küldöttei. A jegyzőkönyvet ratifikálni nem kívánó Egyesült Államok és Ausztrália megfigyelőként vett részt az ülésen.

CSÍKSZEREDA BELVÁROSÁBAN lesz a magyar főkonzulátus. Megszületett az egyezség: a Petőfi utcában, a Pál Gábor-féle házban lesz a csíkszeredai főkonzulátus – közölte Terényi János, Magyarország bukaresti nagykövete. A hetekig tartó egyezkedés eredményeképpen a Magyar Külügyminisztérium hosszú távú bérleti és hasznosítási szerződést kötött az ingatlan tulajdonosával.

* * *

BARTÓK BÉLA születésének 125. évfordulója alkalmából rendezendő programsorozat előkészítésére megalakult a zeneszerző nevét viselő emlékbizottság. Magyarországon és Európa-szerte megemlékeznek Bartók Béláról. Az évforduló alkalmából számos zenei, táncművészeti, zenetudományi eseményt tartanak a fővárosban és vidéken, így például Szombathelyen szemináriumot, Debrecenben kórusversenyt, Budapesten nemzetközi zongoraversenyt szerveznek. A nyitóhangversenyt 2006. március 24-én tartják a budapesti Művészetek Palotájában.

Lapunkat rendszeresen szemlézi Magyarország legnagyobb médiafigyelője

az **OBSERVER**

Observer Budapest
Médiafigyelő Kft.

1084 Budapest, VIII., Auróra u. 11. Tel.: 303-4744, <http://www.observer.hu>

Kéthetente megjelenő közérdekű magazin

Szerkeszti: **L. Csépanyi Katalin**

Kiadja a Héthatár Bt. A kiadásért a kiadó vezetője felel.

Postacím: 7614 Pécs, Pf. 59.

A kiadó címe: 7761 Kozármisleny, Mikszáth Kálmán u. 24.

Telefon/fax: 72/370-264 • Mobil: 30/575-3997 • e-mail: hethatar@axelero.hu

Internet elérhetőség: www.hetedhethatar.hu, hethatar@hetedhethatar.hu

Tördelés: Edenscript Kft. 7625 Pécs, Vilmos u. 39/a.

Előfizethető a kiadónál, a szerkesztőségénél, a postahivatalokban és a kézbesítőknél.

Féléves előfizetési díj: 1150 Ft. Éves előfizetési díj: 2300 Ft.

Külföldre fél évre: 25 euro, egy évre: 50 euro. Bankszámlaszám: HU31-50100112-12005985

Készült a Bornus Nyomdában, Pécs, Közraktár u. 4-6. Felelős vezető: Borbély Tamás

ISSN-1418-1096

HETEDHÉTHATÁR

Rövid határidővel, precíz munkával vállaljuk színes és fekete fehér szórólapok, prospektusok, névjegykártyák, újságok, könyvek grafikai tervezését, tördelését, nagy és kis példányszámban történő sokszorosítását. Vállaljuk idegen nyelvű anyagok fordítását és teljes körű magyar nyelvű kivitelezését.

EDENSCRIPT Oktató és Szolgáltató Kft.
7625 Pécs, Vilmos u. 39/a.
Telefon: 72/21-20-21, Fax: 72/532-136
Mobil: 20/9760-649, 30/500-84-13
E-mail: cserv@edenscript.hu
www.edenscript.hu

Longhera

Neszez a karácsony

Karácsonyi lebegés,
időtlen álmvilág,
mézeskalács- s fenyőillattal
súlytalan most a világ.

A szívekben orgonamuzsika bűg,
száll a fohász,
s a fa alatt terhünk feledve
szívünk Hozzád emeljük csendben,
Atyám.

E sejtelmes percben
ismét gyermekké válunk mindannyian,
melyben a megváltó csodáról
az angyalok glóriát zengenek.

Betlehemi csillag ragyogása kísér az úton,
melyen Hozzád indul
az esendő emberiség 2000 éve,
hogy a bölcsónél
kiáradó szeretetben
egyesülhessünk Veled.

Neszez a karácsony,
kigyúlnak a gyertyák,
s remélve reméljük,
szívünkben honra lel a kisdéd.

Kocsis József

Tél jön megint

Kocsis József

1.

Nem veszem észre sosem, mikor hallgatnak el a madarak, lármázásuk háttérzajjá szelidül, az érzékelési küszöb alá süllyed apránként, és a szólamok megritkulásával elhalkul, elhal egészen. Átvillan még a levéltelen fák fölött egy-egy tárt szárnyú madár, képzeletem hozzárendeli repülésük ívéhez a szokott hangokat, mintha valóságosak volnának, csak később döbbenek rá, mekkora a csend körülöttem, mélysége van, és nem tudom, mióta visszhangzik már öblösen. Tél van, ebből tudom. A csendből. Minden más csak esetleges: a hópelyhek hosszúságú készülődése a nehéz felhőkben, esnének már, hullani vágnak, de visszarettennek, ott lenn éles kések suhognak a levegőben, fényük hidegen villan a zúzmárás ághegyeken. Előbb-utóbb, persze, hó esik mégis, alkalmas időben, és kifihérül a világ.

2.

Városi hó ez a mostani, nagypettyes, halk zizzenésű, mire leér, megfeketedve belefut a csatakos aszfaltba.

Tétován álldogáló férfi szólít meg, pilláin ragadós pelyhek ülnek.

- Bocsánat, megmondaná, hol vagyok?
  - A Széchenyi téren.
- Nem elégíti ki a válaszom.
- De melyik városban?
  - Pécssett.

Az arcáról olvasok, nem ezt várta, megköszöni mindenesetre, és elindul valamerre. Csak megérkezik valamikor valahová.

3.

Fél évszázada halott Horváth Béla öregapám jut róla eszembe. Képzeletemben ugyanígy jön elő, kiskabátosan, tétova léptekkel, zavarodottan. Áll boldogtalanul idegen pályaudvarokon, és a kedvező csatlakozási lehetőségeket latolgatja. Hogy mielőbb hazaérhessen végre a családjához, akiknek a szívét egy napja már jeges ujjakkal markolássza az aggodalom. Nem jött haza a Papa a szokott időben. Egész éjszaka sem, és másnap is csak késő délután. Sok időbe telt, mire megtudhatták az okát:

(folytatás a 4. oldalon)

A Hetedhéthatár
magazin fő támogatója a
**MOHÁCSI
FAROSTLEMEZGYÁR RT.**

Lapunk
további támogatói:

BIOKOM Kft.

BÉV Rt.

Bázis-Art Generál

Finish 987 Kft.

Szigetvári Takarékszövetkezet

(a szigetvári és Szigetvár környéki iskolák általa jutnak hozzá lapunkhoz)

Iparos Kisvendéglő

Éger-Fatál Bt. Kecskemét

Netmester Produkció

www.netmester.hu

Hulladékszállítás az ünnepek alatt

BIOKOM®
BIOKOM Pécsi Környezetgazdálkodási Kft.

A BIODKOM Kft. értesíti a Tisztelt Lakosságot, hogy

2005. december 24-én és 31-én LESZ HULLADÉKSZÁLLÍTÁS Pécssett,

azokon a területeken, ahol a szombat a szállítási nap.

Kérjük a Tisztelt Lakosságot, hogy az edényeket az adott napon reggel 6 óráig helyezze ki az utcákra, mert szállítási üzemünk teljes kapacitással dolgozik, és járataink egyes körzetekbe a megszokottnál hamarabb érkezhettek. Köszönjük!

Az ügyfélszolgálat ünnepi nyitva tartása

A BIODKOM Kft. értesíti a Kedves Lakosságot, hogy ügyfélszolgálatunk az ünnepek alatt is nyitva tart. Mivel a nyitva tartás ügyleti jelleggel, csökkentett létszámmal történik, ezért a sorban állás elkerülése végett kérjük, hogy a halasztható ügyekkel az ünnepek után keressék fel az ügyfélszolgálatot. Köszönjük!

Ünnepi nyitva tartás:

2005. december 23.:	8.00 – 12.00	2005. december 28.:	8.00 – 15.00
2005. december 24-26.:	zárva	2005. december 29-30.:	8.00 – 12.00
2005. december 27.:	8.00 – 12.00	2005. december 31. - 2006. január 1.:	zárva

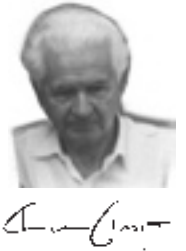
A BIODKOM Kft. valamennyi munkatársa nevében
kellemes karácsonyi ünnepeket
és eredményekben gazdag boldog új évet kíván
a Kedves Lakosságnak,
valamint valamennyi Üzleti Partnerének!

BIODKOM Pécsi Környezetgazdálkodási Kft. • 7632 Pécs, Siklósi út 52. • Tel.: 06-72/502-100 • Fax: 06-72/439-836 • www.biokom.hu

Következő számunk 2006. január 13-án jelenik meg

Kocsis József

Tél jön megint

(folytatás a 3. oldalról)

eltévedt a Papa, rossz vonatra szállt – vasutasként! –, épp az ellenkező irányba, ahonnan a visszaúthoz akkoriban egy napnál is több időre volt szükség. Elmondta volna azonnal, csak éppen levegőt nem kapott a csillapíthatatlan nevetéstől, ami tártört, ha csak rá gondolt. Időbe telt, mire a négy lány kiszedegette a hahoták közé beszoruló mondattöredékeket, és összerakta egésszé. A lánynevetés fénye a gyöngyházéval vetekszik, a négy kamaszlány megkönnyebbült összenevetése szikrákat vetett, mintha csillagszórót gyújtottak volna, négyet is egyszerre, úgy szálldostak a nevetés sziporkái a korai sötétben. Mert korán sötétedett, tél volt, talán karácsonyközelben késő délután, gyantailattal.

Csak a Mama nem akart fölengedni.

– Vasutas létére, ilyen szégyen... – mondogatta.

Horváth Béla öregapámnak több sem kellett, rázkódott és a szeméit törülgette ezalatt, nem tudott szabadulni a képtől, ahogy a fűjtató gőzmozdony szegfűszeges forraltbort-leheletével elgomolygott vele az ismeretlenbe zötyögve, fújva, zakatolva.

4.

Jól jön itt ez a nagy fenyő, hogy a nevetéssel elúzótt méltóságot ellenpontként visszacsempéssze; az ablakból rálátok a szélsőre azok közül, amelyek udvarunkat körbeállják három oldalról. A fenyőben méltóság van, visszafogottságában is erőt, nyugalmat sugároz. Ha megszólít olykor suttogva, tartózkodón, hihetném azt is, csak a szél játszik velem, s felsőhajt megkönnyebbült, hogy a tűlevelek közt sikerült átpréselnie magát. Körbevesz gyantaszagú, friss leheletével, fölém tornyosul csendjének titokzatoságával. És nemcsak ez az egy, mellette ott a többi, nyakigláb, nyurga kamaszok, unokáim-korúak, földig érő tüvelélmintás, prémdíszítésű kabátban, összefogózdva, és ott tolonganak mögöttük a vastagabb tör-

zsű, lemezes kérgű idősebbek, egy korábbi életemből hajolnak át négy évtized távlatát áthidalva, gyerekeim-korúak, szépek és komolyak mind; még messzebről vénséges vén fenyők intenek felém, a Misina tető erdei fenyőfái, gyerekkorombeli társak, a sziklák közötti rések sovány talaján tengődő töpörödött kisöreg, gyerekerterműek ma is, göcsörtös ágogaikkal öregapámszerűek mégis. A nemzedékeket összefűző szálakat jócskán összegabalydította azóta a felettünk és a derékbatört fák, abbamaradt életek felett örökzöld suhogással elhúzó idő.

5.

A frissen esett hó előcsal odúból, pedig tudom, csak a benti meleggel együtt teljes a világ, kilépve kiábrándítóan rideg valóság vesz körül. Fáért mégiscsak kimegyek, a cserépkályha meghálálja, kárpótolva duruzsol, dalol, dorombol.

Az ablakból nézem a tél munkáját: hogyan terít a gyepre áttetsző csipketerítőt előbb, beszövi aztán a kirajzolt mintákat fehér hímzéssel gazdagon, már csak a nyugább fűszálak állnak ki bökösen; a fenyők ágait körülrajzolja fehérrel, könnyű vonalakkal kihúzza cakkosra a tűleveleket, egyenként, aprólékosan valamennyit, aztán megvastagítja a vonalakat, eltűnnek puha pamacsokban a gallyak, nagyobb tömbökkel az ágak térközeit betapasztja, fal épül hóból, befalazva állók a torlaszon innen, az utcai fenyők megkeresik a réseket, mintha karácsonyváró gyertyaláng fenyők bújókáznának az ágak közt, vagy csak ottfeljutdtek régi karácsonyokból.

6.

A hóesés eláll, abbamarad egyszerre. Mégsem varázsütésre: ami még a levegőben van, leereszkedik lassan, sokáig úgy látszik, el sem állott még, esik tovább a hó. Megritkulnak a pelyhek, szállingóznak, megkésve földet ér az utolsó kristály is, lassú átmenettel a hóesés megszűnik.

Karácsonyi varázslat: mi lenne, ha egyszerre maradna abba, vége szakadna, mintha varázsütésre, és a megszűnés pillanatában „úgy maradna” a világ? Úgy kellene lehajtott fejjel átbújni a legelső pihekor alatt, mintha csipkefüggöny beszegett széle volna, és nem akarnánk, hogy hónedves fejjel kelljen átlépnünk a tél havanincs napjaiba. Aztán mögöttünk összehuhanna egyszerre a hópiheoszlopok rolettája.

7.

Íróasztalomig elér a tél: hószín papírt terít elém; nyugtalanító ez az irányok nélküli nagy fehér térség, bejáratlan: itt még minden megeshet, ezt még bárhová vezető, kusza rajzolatú utak tagolhatják, gyorsan száradó, kanyarokkal teli kék patakok, melyekben megfejtésre váró töredék képek, üzenetek sodródhatnak. Tintaszagú szépírási-órák vágott végű tollhegyeinek percegését hallom, a görcsösen markolt tollak nyikoruló kanyarvételeit. Ilyenkor talán naplót kellene írnom, régi mulasztásaimat pótolhatnám: különös késztetést éreztem, valahányszor gyerekkoromban hófehér papírlapok kerültek a kezem ügyébe, összefűztem ezeket álmodozva kezdetleges – mégis: könyvformájú – notesszé, és elgondoltam, megállíthatnám tollammal az időt, megragadhatnám legalább, hogy összeérő téri rendbe kényszerítsem esztelen futását. A lehetetlent akartam, belátva letettem róla mindig. Pedig ha naponta csak egyetlen mondatot írok, mára huszonnégyezer mondatos vaskos kötetre rúgna följegyzéseim gyűjteménye. Soknak tűnik. Elég lett volna hetenként egy-egy összefoglaló mondat. Vagy csak havonta, évente egy tömör sűrűtmény. Meglehet, elég volna arra az egyetlen mondatra rátalálnom, amelybe belefér egész addigi életem. Talán majd ez lehetne: „Voltam.” Inkább talán – mert igazabb – így: „Voltunk.” Záránymondatba foglalt világom akkor megtelik gyantailattal, legbelül egymásra emlékező csillagok sercegenek sziporkázva.

IPAROS KISVENDÉGLŐ

... NEM CSAK IPAROSOKNAK

Magyaros és nemzetközi ételekkel várjuk Önt.
Különtermeinkben 20-tól 140 főig rendezvényeket,
igény szerint kitelepülést vállalunk.

Pécs, Rákóczi út 24-26. Tel.: 72/333-400, 20/975-0042

Nyitva: minden nap 11.30-22.00-ig

Komlós Attila

Karácsony Észak-Európában

Hosszú és szép észak-európai utazásunk a Hetedhéthatár előző számában a végéhez ért, azonban még egy rövid ideig maradunk a messzi északi tájakon, hogy megismerkedhessünk Finnország, Norvégia, Svédország és Dánia karácsonyi szokásaival.

Finnországban az év legnagyobb ünnepe a Karácsony. Az ünnepi időszak Advent elejétől januárig tart. A kerti fákat égőkkel díszítik fel, az ablakokba gyertyákat tesznek. A szomszédok és a rokonok virággal köszöntik egymást – kedvelt a cserepes jácint, vagy a mikulásvirág. Az ünnepi készülődés december 23-án este kezdődik: miután a gyerekek lefeküdtek, a szülők előkészítik a másnapi ételeket, és rendet, tisztaságot varázsolnak mindenhová. 24-én, reggelinél a család körbeüli az asztalt. A reggeli hagyományosan fahéjas tejberizs, amelybe egy szem mandulát rejtenek. Aki ezt megtalálja, a jövő évben szerencsés lesz; ha fiatal lány az illető, akkor közeli férjhezmenetelre számíthat. Délben hirdetik ki 13. századi hagyomány szerint a régi fővárosban, Turkuban, a Karácsonyi Béke nyilatkozatot, melyet a televízió egyenes adásban közvetít. Ebéd után szaunáznak,

majd a templomot körbeölelő temetőbe látogatnak, elhunyt szeretteik sírján gyertyát gyújtani. A finnek természetszeretétét mutatja az a szép szokás, hogy Karácsonykor megvendégelik a háziállatokat, megetetik a madarakat. Sokan csak azután ülnek az ünnepi asztalhoz, miután a madarak már jóllaktak. A Mikulás, azaz Joulupukki este érkezik. Szenteste a családtagok együtt énekelnek. 25-én korán reggel mennek az előre befűtött, fenyőillatú templomokba istentiszteletre. A sötétben az előző este meggyújtott gyertyák fénye ünnepi hangulatot ad. Régen szokás volt, hogy a templomból hazafelé menet szánversenyt rendeztek – a hagyomány szerint az első hazatérő a következő évben boldog és szerencsés lett. Karácsony napját az emberek otthon töl-

tik – úgy, mint gyerekkorukban. December 26-án mennek vendégségbe.

Norvégiában, mint a világ sok országában, a karácsony csodálatos, érzelmekkel teli ünnep. A norvégok nem feledik az angolok II. világháborúban tanúsított segítő-készségét, és immáron hagyományosan, minden karácsonykor egy hatalmas fenyőfát ajándékoznak London városának. A családok már december elején ünnepi lázban égnek: december első napján kezdődik a ház, a lakás gyönyörű díszekkel való feldíszítése, melynek elengedhetetlen

kelléke a virág. Az utcák is ünnepi díszben ragyognak; a kapukon koszorúk, az ablakokban csillagok, a házak előtt szalmából készült kecskebakok és gabonakeresztek jelzik az ünnepet. December 24-én a norvégok ellátogatnak a temetőbe és minden sírra égő gyertyát helyeznek. Az ünnepi vacsora után a családok körbetáncolják a karácsonyfát, miközben együtt énekelnek karácsonyi dalokat. Az ajándékokat ezt követően bontják ki.

Svédországban december elejétől adventi naptárral és vasárnaponként egy-egy gyertya meggyújtásával várják a karácsonyt. Norvégiához hasonlóan, Svédországban is kívül-belül feldíszítik a házakat a jellemző skandináv motívumokkal: piros és fehér virágokkal, fenyőágakkal, gyertyákkal és szalmadíszekkel. Mielőtt a svédek felvették volna a kereszténységet, a téli napfordulókra a Napot ünnepelték. A Midvinterblot, „tél közepi vér” áldozatot azért mutatták be a helyi istenségeknek, hogy azok nagylelkűen szabadon engedjék a Napot, és az

visszatérhessen a Földre. A karácsony hagyományos színe a fehér, a zöld és a piros. A havat, a fenyőt, a gyertya lángját és a karácsonyi manó piros sapkáját szimbolizálják. Az ajtókra piros szalagokkal díszített fenyőkoszorút akasztanak, és ünnepi díszbe öltözik még a konyha is. Piros függönyöket tesznek föl, piros abrosszal terítenek, de még a háziasszonyok is piros kötényt viselnek ilyenkor és így várják az ünnepet. A lakásokban mikulásvirág, ottani néven karácsonyi csillag díszleveg. December 24-től január 6-ig tart a karácsonyi ünnep. Régen minden család hozott az erdőből egy fahasábot, meggyújtotta a nyitott kandallóban, és amíg égett, addig tartott az ünnep. A karácsonyfa alatt szinte mindenhol helyet kap a szalmából készült kecskebak, az ajándékok mellett. Ezeket Jolklappar-nak hívják, ami karácsonyi zörgést jelent. Ez az elnevezés egy régi szokásra utal: az emberek megzörgették annak a kapuját, akit meg akartak ajándékozni, majd miután bedobták a kapun az ajándékokat, elfutottak. Az ajándékokat a Mikulás hozza az ünnepi vacsorát követően a jó gyerekeknek. Bármekkora is legyen a hideg odakint, egy ablakot nyitva hagynak, mert a barátok ezen az éjszakán „Julbord, Julklapp” kiáltásokkal mókás ajándékokat dobnak be egymáshoz. Karácsony reggelén a templomok égő gyertyákkal várják a híveket. Január 6-án az ünnep zárásaként a svéd családok még utoljára körbetáncolják a karácsonyfát.

Dániában már december elején feldíszítik, kivilágítják az utcákat. A gyerekek üdvözlőlapokat küldenek ismerőseiknek különleges karácsonyi bélyegekkel. A dán családok négy gyertyával díszített adventi koszorút akasztanak a mennyezetre, és advent minden vasárnapján meggyújtanak egy gyertyát. A gyerekek saját készítésű díszekkel maguk díszítik a karácsonyfát és a lakást, gyakran dán zászlócskákból álló füzérel, piros-fehér szívecskekkel. A karácsonyi vacsora este 6 óra körül kezdődik, a fő attrakció a desszert. A tejberizsbe egy mandulaszemet rejtenek, és aki megtalálja, az egy szerencsemalacot kap ajándékba. Vacsorát követően a papa bemegy a szobába, ahol a karácsonyfa áll, meggyújtja a gyertyákat, majd az egész család énekelve körbetáncolja a fát. A gyerekek a szüleikkel ezután a fa alatt talált játékokkal késő estig együtt játszanak.

(*Illusztrációk: finn és svéd karácsonyi képeslapok*)

Kamarás Klára

Hajléktalan a templomban

Ide csak melegedni jöttem
kinn hull a hó, s az éj hideg.
Ruhám kopott, hát tőlem itt is
elhúzódnak az emberek.

Az imákból már rég kikoptam
S a hangom is olyan rekedt...
Itt ének száll feléd, s imádság
velük szárnyalni nem merek.

Régi imáim elfeledtem:
pedig nagyanyám oktatott...
de itt a tömjénfüstös éjben
valami fájón felragyog.

Igen, hazudtam, loptam, ittam,
volt asszonyom, de elhagyott.
A gyermekem, ki tudja hol van?
Talán még él, talán halott.

Én nem kérek már semmi kincset:
Adtál, s elszórtam eleget...
csak hadd maradjak itt a fényben,
s jusson nekem is szeretet.

Lelkes Miklós

Karácsonyi fények

L. Csépanyi Katalinnak

Lelkesedtek kis gyermek-gyertyalángok,
s tőlük fenyőzöld ezüsttel világolt...
Üveggömbösor meg úgy csengette fényét,
ördögöcskék is tátott szájjal nézték!

Ó, Karácsony, sziget a köznapokban,
Ünnep, mely máris merül el a gondban,
árnyék-rejtélyek, fák kéksötét ága,
fénytelenység fényvel dús hitvilága!

A gyermeknek jó hinnie, hogy vár még
rá a jövő: aranydió-ajándék,
kinyíló tájak itt is, ott is, messze,
sötétnél ablak szépség-fényszerelme.

Sok-sok felnőtt is sóhajt, arra vágyik:
eljuthasson a Lélek Csillagáig.
Eljuthat-e? Hallgatok árnytelt fényben.
Miért bántanám Karácsony-hitében?

Inkább kívánom: bárcsak minden lélek
Lélekként értené meg Messzeséged,
a hihetlent, Álomég-Karácsony,
melyről meséd ott, élénk gyertyalángon!

Bandi András

Jézuska

Bandi András

Nálunk, odahaza, Erdélyben a karácsonyfát a Jézuska hozta.
Karácsony közeledtével igyekeztünk egy kicsit jobbnak lenni, ab-
ban a reményben, hogy így több ajándékot kaphatunk. És eljőve
Karácsony szombatjának estele. A felszegen már kántálni kezdtek
a legények, visszhangzott a kicsi falu, Magyarsáros a karácsonyi
énektől.

Még egy-két óra és itt is lesznek – állapította meg a ködpárába
burkoltan belépő nagyapám.

Szívrepesve vártam a Jézuskát. Szüleim, többnap huzavona után,
beleegyeztek, hogy személyesen is találkozhatok vele. Vele, aki
mindedig észrevétlenül osont ki a szobából, csak a gyönyörűen
földíszített karácsonyfát és az ajándékokat hagyta hátra maga után.
A duruzsoló kályha mellett üldögéltünk ünnepi ruhában nagyapó,
nagyanyó és én. És vártunk. A Jézuskát vártuk.

Egyszer csak kinyílt az ajtó, és teljes életnagyságában megje-
lent előttünk. Kifordított bőrkucsmával a fején, nagy, fehér gyap-
júszakállal, fehér köpenyben és gumicsizmában, aminek a szárá-
ból is gyapjú-tincsek lógtak ki. Lerakta az ajándékot az asztalra, a
kis karácsonyfa alá, én meg félénken elénekeltem egy kis dalt és
megköszöntem az ajándékot.

És a Jézuska, amint jött, el is ment, hiszen sietnie kellett, még
sok jó gyereknek kellett vinnie ajándékot.

Pár perc múlva megérkeztek a szüleim is a szomszéd, Pataki Istók
Jóska bácsi társaságában. Közösen örültünk a sok ajándéknak.

A kántálók is eljutottak hozzánk, a beköszöntőt mondó legény
ujjongva hirdette Jézus eljövételét.

„...Messze-messze innen, a napkeleti részen,
Egy ragyogó csillag jelent meg az égen,
Melynek fénysugara azt hirdeti néktek,
Most született meg a világ megváltója
Betlehem városában, piciny jászolában...”

Az ősi rigmus magával ragadott, a gyermekfantázia pillanatok
alatt Betlehembe röpitett vissza. Nagyapám halkán mesélni kezdte
Jézus születésének varázslatos történetét.

– Nagyapó, de hát ez nagyon régen volt. Akkor, hogy lehet, hogy
a Jézuska ma is él?

– Lassan kétezer év telt el azóta kisfiam, és amint látod, ma is él.
Itt járt közöttünk – simogatta meg a fejemet nagyapám.

A gyertyafényes karácsonyfa és az új játékok gyorsan elvonták
a figyelmemet a bibliai történetről. A felnőttek koccintgattak, kós-
tolgatták az újbort, miközben kellemes ünnepeket kívántak egy-
másnak.

Már későre járt, a szomszédok szedelődzködni kezdtek, búcsúz-
kodtak, hazaindultak. Istók Jóska bácsi is kihörpintette a poharát,
mindenkivel kezét fogott és „Jó éccakát!” kívánva kilépett az aj-
tón. Én is kikísértem. A sűrű hóesésben a kiskapu mellől egy kis
batyut vágott a hóna alá. Gumicsizmájából hátul kilógott egy kis
gyapjútincs.

Azóta már sok év telt el, de én többé sosem találkoztam a Jé-
zuskával.

Kardhordó Kálmán

Bélyegvilág

Idén tartja 75 éves jubileumát a magyar Bélyegmúzeum. Maga az intézmény azonban ennél régebbi. A magyar filatéliai anyag rendszeres gyűjtése 1892-ben alkotott törvény-cikk alapján, szakszerű rendszerezése 1909-től, a külföldi kiadásoké az Egyetemes Posta Egyesület (UPU) tevékenysége értelmében 1891-től folyamatos. 1911-től a magyar bélyeg-előállítás jogával rendelkező Állami Nyomda a próbanyomatokból, fázisnyomatokból is küldött a kész bélyegeken kívül a Magyar Kir. Posta bélyeggyűjteményének. A Posta gyűjteménye vásárlásokkal, cserékkel is gyarapodott, közülük a legnevezetesebb a Popovits Mirkó Frigyes budapesti gyűjtő anyagának megvásárlása 1915 és 1922 között nemcsak muzeális értéke miatt, de mert az ügyiratokban már a postamúzeum megjelölés szerepelt.

Az I. világháború, a történelmi Magyarország megcsonkítása utáni nehéz helyzet sem gátolta meg a Postát nemzeti kulturális értékeink gyarapításában. Az 1926-ra felépült Krisztina körúti postapalota, a Postavezérgazgatóság épületének VIII. emeletén a nürnbergi bélyegmúzeum berendezésének mintájára 1930-ban megnyílt a Bélyegmúzeum. Az akkor mintegy 7 ezer magyar és 49 ezer darab külföldi bélyeg számbelileg is jelentősen gyarapodott, szakkönyvtár is állt a gyűjtők, kutatók rendelkezésére, így a Bélyegmúzeum kinőtte addigi helyét. Ezért 1940-ben a Dob, Hársfa, Csengeri utca által közrefogott területen a maga korában rendkívül modernnek számító minisztériumi palotába költözött, melynek már építése során tekintettel voltak bélyegmúzeumi kívánalmakra (védetség, klímaberendezés, napfény kizárása stb.). A Bélyegmúzeumnak is helyet adó épület jelenleg az Informatikai és Hírközlési Minisztérium székhelye.

A Hársfa utcai bejáraton belépve a pécsi Zsolnay-gyár egyedi megrendelés alapján készült termékei: bélyeg előtti postabélyegzők lenyomatát idéző domborművek, burkolólapok, kerámiadíszek fogadnak, alapozzák meg a hangulatot. A több funkcióval rendelkező múzeum kiállítótermében beépített szekrényekből kihúzható keretekben élénk tárul a filatélia csodálatos világa. A budapesti múzeum gyűjtési területe földünk valamennyi országának postabélyegeire kiterjed. A Magyar Posta által kiadott bélyegeké időrendi, a külföldieké földrészek, országonkénti csoportosításban történt. A tizenhárommillió darabszámot meghaladó törzsgyűjteményen kívül tárgyi gyűjtemények (bélyegvázlatok, bélyeggrafikák, nyomóeszközök, bélyegzők, iratok, okmányok stb.), valamint több ezer szakkönyvet tartalmazó könyvtár képezik a Bélyegmúzeum anyagát.

Az állandó kiállítás mellett üvegtárlókban változatos témájú időszakos kiállítás is látható (egy-egy bélyegtervező művész munkássága, bizonyos alkalomhoz fűződő, egy adott időszak stb. bélyegei, filatéliai vonatkozásai stb.). A jelen jubileumra rendezett a két világháború közti időszak bélyegkiadásának háttérébe enged betekintést. Azon túlmenően, hogy a bélyeg

szerepét tekintve elsősorban a postai bérmentesítést igazoló értékcikk, művészi grafikai, alkalmazott grafikai alkotás is. A magyar bélyegek előállítója ebben az időszakban az Állami Nyomda, de az 1930-as évek közepétől a bélyegpályázatok kiírásában, a művészek meghívásában, a jeligével beadott pályaművek elbírálásában az Országos Irodalmi és Művészeti Tanács is szerepet vállalt. A bíráló bizottság elfogulatlan, művészi, esztétikai szempontokat hangsúlyosan figyelembe vevő alapos véleményének dokumentumait is olvashatjuk a kiállított jeligés pályaművek mellett. (A „Szt. István év” jeligével benyújtott pályázatra a zsűri egyik tagjának véleménye: „elavult felfogás” – pedig mint később kitűnt, korábban több sikeres bélyegünk tervezője, az Iparművészeti Iskola tanára, igazgatója, Helbing Ferenc volt a tervező. A végleges kivitelezésre Légrády Sándor kapott megbízást.)

Több, később jelentős bélyegtervezőnk kezdeti pályamunkáival, útkeresésével találkozhatunk, hogy csak néhányukat említsem: Légrády Sándor, Fery Antal, Czigliényi Ádám, Konecsni György, Kontuly Béla, Füle Mihály, Nagy Zoltán és még mások. Sok szép művet láthatunk e bélyegtervezők között, melyekből valamilyen oknál fogva nem lett bélyeg. Például a Templomok sorozatban a pécsi Székesegyház is szerepelt tervként, de Felvidék 1938-as visszatérése folytán a kassai Szt. Erzsébet Székesegyház került helyébe. Megállunk, gyönyörködünk az Ifjúságért, vagy a néprajzi bélyegtervek előtt, és sajnáljuk, hogy 1943-ban ezek a művészi grafikák nem lettek bélyeggé.

A mostani időszakos kiállítás tárgyi anyagában láthatunk néhányat azon ládákból, melyekben a II. világháború idején a Bélyegmúzeum bélyegkincseit menekítették, csodával határos módon átvészelték a világegést.

A Magyar Posta bélyegkiadásában a Bélyegmúzeum több alkalommal szerepet kapott, így 1950-ben a 2. évfordulóra bélyegpár (MBK 1142-43. ssz.), 1972-ben két bélyeg (MBK 2828-29. ssz.), az 50 éves jubileumra bélyeg (MBK 3400. ssz.), 1990-ben a hatvanéves Múzeumot egy bélyeg köszöntötte (MBK 4069. ssz.). Idén az Idegenforgalom elnevezésű kisív egyik szelvényes bélyegén nevezetes bélyegritkaságunknak, a Fordított Madonna nyomóeszközének, a szelvényen a Bélyegmúzeum belső tere egy részletének képét látjuk.

Dr. Antos Árpád képriportja

Veterán autók találkozója

Első gyermekkori élményeim közé tartozik, amikor futottam egy fekete, szögletes alakú autó után, hogy érezhessem a benzingőz illatát. ez az élmény ma már elképzelhetetlen, amikor a benzingőzők szinte fojtogatják az embereket az autók szűnni nem akaró áradatában. A régi autók azonban még most is nosztalgiát ébresztenek bennem. Tisztelem és becsülöm azokat az embereket, akik pénzt és fáradságot nem kímélve ezekkel az öreg autókkal bajlódnak, szerepelnek a veterán autók találkozóin. Ilyen találkozó volt a Pécsi Napok keretében idén szeptemberben a Magyar Autóklub dél-dunántúli szervezete rendezésében. 73 gépkocsi és 54 motorkerékpár szerepelt a nemzetközi találkozón. A legrégebbi motorkerékpár 1904-ben készült, a legöregebb autó egy Panhard Levasson volt, melyet 1896-ban gyártottak. A baranyai körúton részt vevő veterán autók nagy sikert arattak. Sok ezren tapsolták meg a csillogó-villogó járgányokat és a korhű ruházatban járműveikben ülő tulajdonosait.

Dr. Antos Árpád képriportja a rendkívüli rendezvényt tárja elénk.

TÁM LÁSZLÓ

Videcz Ferenc

Pyrrhusi győzelem – 2.

© Videcz Ferenc

Időközben odaértek a mozdulatlan áldozathoz. Alaposabb szemrevételezésére nem volt szükség; a találat pontosan a füle tövére érte. Precíz műszer az öreg Zbrojovkára nemrég felszerelt 8×50-es Meopta céltávcső.

A zsigerelessel percek alatt végeztek. A könynyű jószágot felvontatták székeikhez, majd ismét kényelmesen elhelyezkedtek. Jöhetnek a szarvasok, ha ők is úgy akarják! Zoli rágyújtott, gondosan ügyelve, hogy a cigaretta parazsa ne lehessen célpontja az éber vadszemeknek. Éppen befejezte a pöfékelést, csizmája sarkával gondosan elnyomva a cigarettavéget, amikor a vasútról ismét legördült néhány kő, majd nem sokkal később a sűrűből hallatszott néhány fantáziaserkentő, kiadós roppanás. Söhajtásnyi idő múltán a bokrok egybefüggő vonalától elvált egy valószínűtlenül nagy, fekete árnyék, és kísérteties lassúsággal, minduntalan meg-megállva, orrával a konda nyomára tapadva elindult a meggyérült kukoricás irányába.

Zoli izgalmasan kis híján kirúgta maga alól a széket:

– Feri bátyám, itt a háromszázadik! Böszme nagy kan! Pörkölj oda neki!

A megszólított nem sokat tévovázott. Őt is hatalmába kerítette a szürkületi vérnyomás. Irányzékával rátapadt a kapitális vad oldalára, majd amikor a lopakodó ismét megállt, és kissé fel emelte fejét, a szálereszt a füle tövére siklott. Az iménti jelenet megismétlődött: dörrenés, becsapódás, a vad tűzben rogyott, néhány erőteljes hátsó láb körzést követően – amelynek következtében a fekvő test farral a pataknak fordult – elcsendesedett. Az újból csőre töltött fegyver megint rászegződött, de mivel odalenn teljes volt a csend és a mozdulatlanság, a vadászok figyelme egymás felé fordult.

– Gratulálok! – ugrott talpra Zoli. – Megvan a háromszázadik, és méghozzá milyen! Úgy történt minden, mint a mesében!

– Nem volt nehéz meggyőződnöd, pedig korábban megfogadtam, hogy ma este már csak szarvas jöhet számításba, és ott rajtad a lövés sora.

– Pokolba a szarvasokkal, ne is beszéljünk róluk! Inkább menjünk, nézzük meg közelebről ezt a kerek vadat!

Bár látszólag semmi nem indokolta, az előírásnak megfelelően, fegyverrel és lámpával a kézben közelítették meg a mozdulatlan állatot. A patakpartra érve átvilágították a túloldalra, hogy többet lássanak a nem mindennapi zsákmányból, no meg hogy gázlót keressenek az átkeléshez. Ekkor váratlan fordulat történt. Az élettelennek tűnő vad hirtelen feltámadt. Kissé támoanyagva talpra állt, majd egyetlen mozdulattal belépett – vagy inkább beesett – a bozótra.

Zoli reflexei működtek gyorsabban: villámsebessen lekapta puskáját, és kapásból utána lőtt az eltűnő testnek. Mint megjegyezte, nem sok sikerrel, mert fenékre nem akarta trafálni, többi

testrészének elhelyezkedését pedig csupán sejtette. Utóbb kiderült, sajnos, igaza volt, a lövedék csak ágakat ért. Hallani lehetett, hogy a kan nagyon lassú, mackós léptekkel távolodik.

Megint a fiatalabb agy működött tempósabban. Zoli a medret megvilágítva, futólépésben elindult a vaddal párhuzamosan, amíg egy kis uszadékfa-darabokkal megtámogatott, kavicszátanyhoz nem ért. Leereszkedve a mederbe, felkapaszkodott a túloldali, merőleges partoldalra, és a hang irányában bevágott a sűrűbe. Társa döbbenet szót utána:

– Vigyázz, ez nem játék! Ekkora disznó komoly bajt okozhat. Várj meg, ketten többre jutunk!

Zoli már jóval beljebből válaszolt:

– Bakancsban nem jutsz át ott sem, ahol nekem csizmában sikerült. Mély a víz. A haverunk a töltés felé kocog. Igyekszem megelőzni, és ha kiér a nyílt terepre, befejezem az akciót. Ne félj, nem csinállok ostobaságot!

Az innenső parton rekedt társ az ésszerűnek tűnő terv hallatán kissé megnyugodott, de még mindig aggódalmasan figyelte a túloldalról hallatszós neszeket. Egy idő után már nem tudta megkülönböztetni, melyik roppanás származik a vadtól, melyik a barátjától. Az emberi kéz által soha nem szabályozott, kefesűrű, tövissel, indával át meg átszótt bozótsáv nagyjából nyolcvan-száz lépésnyi széles lehetett. A disznó számára nem komoly akadály, de embernek, főként sötétben, szinte áthatolhatatlan. Az öreg mégis reménykedett, várta a lövést, amely azonban késett, mi több, végképp elmaradt. Helyette – vagy félóra elteltével – ismét közeledő roppanásokra lett figyelmes, s a gallyszövevényben néha felvillant közeledő kollégája kezében a zseblámpa.

A dzsungelből kikászálódva, csáléra billent kalapját helyreigazítva Zoli széttárta karját:

– Nem sikerült utolérnem! A vasútra biztosan nem jött ki. Vagy elfeküdt valahol, vagy feljebb gyalogolt a pálya mentén. Holnap, világosodás után kell a nyomába szegődnünk. Most azonban még megnézem a rálövés helyét, hátha attól okosabbak leszünk. Fogalmam nincsen, milyen lövése lehet, de teljesen le van lassulva. Úgy halad, mint a birodalmi lépegető a Csillagok háborújában. Nappal biztosan sikerült volna ledolgoznom az előnyét.

E szavak közben odaért, ahol a vad percekig mozdulatlanul feküdt. Alaposan megvizsgált minden fűszálat, minden gyanús kórót, a belépés helyén a gallyakat, leveleket, de egyetlen vércseppre sem akadt.

– Hihetetlen! – dörmögte maga elé. – Biztos, hogy nem ütötte át a lövedék, és ezek szerint a találati nyílás is azonnal elzáródott. De hol lehet a találat?

Kissé hangosabban folytatta:

– Beszólok Pistinek, hogy jöjjön értünk a Trabanttal, aztán útközben megbeszéljük a holnapi haditervet.

Visszabaktattak a dombra, és éppen holmijukat kezdték elpakolni feneketlen hátizsájukba, amikor lármázni kezdett Zoli telefonja. Párszavas csevegést követően a hívott társához fordult:

– Kis időre még telepedjél le, Feri bátyám! Akár a szarvasok is befuthatnak. Pisti – pontosabban a járgánya – megrekedt egy mely keréknyomban. Eléje gyalogolok, kilököm, aztán jövünk!

Szabadkozásra számítva, elmenőben még hozzátette:

– Neked nem kell jönnöd, egyedül is boldogulok. Nem komoly az ügy, csak súlypontján kell átbillenteni a Trabit. Fél órán belül itt leszünk.

A kalkulált félórából bő egy óra lett. Időközben semmi számottevő dolog nem történt. Csönd és nyugalom telepedett a környékre, mintha a lármás kondák vonulása, a lövések döreje csupán kusza álom néhány mozaikja lett volna. A szarvasok másfelé vették útjukat, ők valószínűleg nem álmoképeknek tekintették az imént felsoroltakat. Végre feltűnt a kocsikét világító lámpaszeme, s percek múltán Pisti derűs optimizmussal kászálódott ki viharvert járművéből:

– Gratulálok, Feri bácsi, meglesz az a háromszázadik! Szerintem már kimúltan fekszik valahol a közelben. A Zoli által elmondottak alapján nem mehetett messzire. Holnap nagy áldomást csapunk!

Másnap, alig hogy kivilágosodott, a három cimpora már a helyszínen nyomozott. A fekvő vad alaposan lehengerelte a szívós szálú fűvet, hátsó lábaival lavórnyi területen a nyers rögökig kirugdosott mindent. Ennél többet azonban a legalaposabb vizsgálódás ellenére sem találtak. Reményük, hogy majd a vérnyomot követve találják meg a disznót, egy csapásra szertefoszlott. Nem volt mit tenniük, az esti hangok irányában pásztázni kezdték a sűrűt. Ez volt csak a vidám mulatság! A szederindák, csipke- és kőkénybokrok ezer körömmel marasztalták a haladni akarókat. Kalapjukat lépésről lépésre lesodorták az okvetetlenkedő gallyak. Utóbbiak a kéretlen betolakodók arcát, kezét sem kímélték. Egy óra múlva megtépetten, verejtékezve kapaszkodtak ki a vasúti töltésre, teljesen eredménytelenül. Vérnyomot, sebágyat, elfekvést, földbe nyomódott csapát nem találtak.

– Ezzel így nem boldogulunk – szögezte le Zoli. Felhívom vérebes druzsámat, ha otthon van, biztosan segíteni fog.

– Én meg addig beszélek a szomszéd terület vezetőivel. Hozzájárulásukat kérem, hogy a keresést – ha szükséges – a vasút túloldalán is folytathassuk. A vén agyaras, nagy bajával valószínűleg nappali pihenőhelyére, a szemközti fiatalosba húzódott vissza, ahonnan tegnap a kondák elindultak.

(folytatjuk)

Muráth Péter**Levelek –
a távolból**

Tisztelt Hetedhéthatár, Kedves L. Csépanyi Katalin! Köszönöm szépen írásom közlését! Kedvező véleményén eztán a rövid abszurd jelenetekről (melyeket Ön és a szerkesztőség volt szíves dicsérő bátorítások közepette megjelentetni) áttérek a nagyobb lélegzetű színpadi művekre, s talán epigrammáim mellé felsorakoztatok egy-egy szonettet is. Szigetvári-Szattinger Krisztiánnak köszönöm szépen az „Ide nekem egy orosz lányt is!”-aranyköpést, némi módosítással fel is használtam új darabomban. Hálás köszönettel:

Yours scincerelly: *Will Shakespeare*

Tisztelt /77határ! Köszönöm a Lehetőséget, a Tenger Segítést elindulni! Magamról mostan semmit, fényképet sem küldenék, nem bírok – átkozott Nembírás! – magamról írni, mámai verseim is zömmel a magomról szólnak. Egy kérésem volna mégis, mégis volna egy kérésem: verseim közlésekor kéretik az eredeti helyesírást meghagyni! Drága dajkám német volt, s én az ő emlékére a főneveket – eddig is, eztán is – nagybetűvel írom.

Punktum: *Ady*

Kedves Katalin, nb. szerk.! Köszönettel vettem, hogy verseimet közölték! Ez erkölcsi és anyagi téren egyaránt „életmentő” volt számomra.

Üdvözléssel: *József Attila*

Ui.: Az Altató c. versben jav. változtatással egyetérték: tartalmilag és ritmikailag is jobb az „aludj el szépen, Kisbalázs”, mint az „Alukálj már, te Bogádi Kis!”

Hetedem! Hetem! Határom!

Áldást, békességet, málnás édességet! Csak gratulálni tudok, de sebaj! Ejsze csak azt is akarok! Nőjön még hét határotok, hogy tovább határtalankodjatok. Állatokon griberli, lábatokon pukkedli, hasatokon hokedli, pacaltokon nokedli!

Édestestvéremet, Samukát siratom, veletek a következő 200 számot iratom, a maradék hajamat nyiratom, L. Csépanyi Katinkát meg csókolatom-bókolatom, körös-körül-körbe udvaroltatom. Maradok hétszerhetvenhetedszer is szeplőtlen szeretettel

L. Ervin

T. Héthatár! A lap jó. Maradhat.

Hemingway

Tisztelt (?) Hetedhéthatár!

Már ne tessenek haragudni, de amiket a maguk újságja rólam állít, az szemem szedett nem igaz egy szava se! En, kérem, tisztességes asszony vagyok, de amióta megjelent maguknál az a Tám László „művész úr” (nohiszen!?!), azóta szájára vett a falu, s még a böllérek kutyája se fogadja a köszönésem. Az uram – becsületben megőszült harangozó – elhagyott, a jó híremnek vége.

Kérem, tessék ezt jóvátenni, s megírni, hogy nekem ezzel a Tám László „művész úrral” (!?) semmilyen afférom se nem volt, nem-hogy „fejezetek”! Se színesbe, se pedig fekete-féherbe.

Köszönettel: *Kis Leica*

Olvastam a cuccost! Király!

Zolee

Rabma panjabi szuszkartá gratula stop delenghi ripmata kati-bódhiszatva stop sziszkerida mahatharabi indikarta padma gurang szattinger-szútra stop

Sziniszti: *Rabindranath Tagore*

L. Csépanyi Katalin**A 200.****Hetedhéthatár**

Bár a 202. Hetedhéthatárnál tartunk már, mégis nagyon sok visszajelzés érkezik egyrészt a Pécs Info Kiállításon tartott rendezvényről, másrészt magáról a 200. számról és az azt megelőző 199-ről. Ezúttal néhány olvasói levelet, illetve visszajelzést adunk közre:

* * *

Engedje meg, hogy gratuláljak az újság 200., valamint a hozzá tartozó WEB oldal xx-edik kiadásához, és egyúttal sok sikert kívánjak a következő pár százhoz. Úgy az újság, mint a vele párhuzamosan megjelenő WEB oldal olvasása felüdülés a nagyjából értelmetlen, szélsőséges és öncélú kiadványok erdejében. További sok sikert mindazoknak, akik hozzájárultak ahhoz, hogy most a 200. kiadást meg tudják ünnepelni.

Verő György – Kanada, Toronto

* * *

Mind a 200 számot ismerem. A szerzőknek azt kívánom, hogy csak így tovább, ilyen színvonalasan. Ez az egyetlen újság, amelyet az első betűtől az utolsóig elolvasok.

Harnócz Gyula, Veszprém

* * *

A Hetedhéthatár 200. megjelenéséhez szívből gratulálunk. Ön és munkatársai művészi írásaikkal nem csak egy régiót ragyognak be, hanem komoly építői annak, hogy Pécs a kultúra fővárosa lett. További áldás kísérelje munkásságukat.

Dr. Szánthó Örsike és szülei, Budapest

* * *

A 200. szám megjelenése alkalmából azt kívánom, hogy még sokszor kétszáz lapszám jelenjen meg az olvasók nagy meglepedésére! Ehhez a szerkesztőség minden tagjának jó egészséget, kitartást kívánok.

Tóth Ferencné, Homorúd

* * *

A 83 éves kozármislenyi Szabolcs Ottó – aki festészettel foglalkozott – ezt az egy lapot olvassa, más nyomtatott kiadványt nem hajlandó a kezébe venni: mindene ez az újság, a Hetedhéthatár – jelezték a hozzátartozók, megjegyezve, hogy ha a papa késve jut a laphoz, nagy cirkuszt csinál...

* * *

A Pécsről elszármazottak nevében szeretettel köszöntöm a Hetedhéthatár alkotó közösségét a 200. szám megjelenése alkalmából. Melengető érzés egy-egy új szám érkezése. Ifjú korunk – feledésbe merült – emlékeinek felidézése pótolja az elszakadás okozta hiányt. Együtt kalandozunk az általunk is járt és ismeretlen utakon. A szép fotókon kívül érdekes a sok oldalú tájékoztatás, az egyéni látásmód... Most, hogy Pécs Európa kulturális fővárosa lett, jó lenne felrázni a város lakóit, hogy igazi lokálpatriótaként tájékozottan várják az odaérkezőket. Hiszem, hogy a lap KÜLDETÉST tölt be – ha hatása nehezen mérhető is.

Széni Józsefné Ildikó, Budapest

**A 200. szám ünnepi rendezvényének
támogatói voltak:**

**Baranya Megye
Önkormányzata
BIOKOM Kft.
Bornus Nyomda**

**Iparos Kisvendéglő
Mélyépítő Kft., Pécs
Netmester Kft.
Pécs MJV Önkormányzata**

Antos Árpád

Barangolások Erdélyben – 54.

Harmadik utazás (18. rész)

Folytatva a nagyváradi sétát a forgalmas hídon ismét átkeltünk a folyón. A klasszicista stílusú Szigligeti Színházat 1900. október 15-én nyitották meg. Előtte a színműíró mellszobra Margó Ede alkotása.

A Szigligeti Színház

A múlt század elején – az akkori Bémer téren – a saroktoronyos, szecessziós palotában a földszinten volt Ady Endre kedvelt kávéháza, az Emke.

Rövid belvárosi sétánk után a Stúdió Színházban Wass Albert emlékműsort néztünk meg: „Üzenet az otthoni hegyeknek” címmel. Kis Törék Ildikó és Varga Vilmos az író és költő életével, műveivel ismertette meg bennünket. A nagy átéléssel előadott színpadi játék felejthetetlen volt számunkra.

Erdélyi utazásunkat és nagyváradi látogatásunkat a Szent László székesegyháznál fejeztük be.

A püspöki negyedbe érkezve az 56 pilléres, emeletes „lábasház”, a Kanonok-sor

tűnt fel. Az 1773-1776 között épített házban egykor a káptalan papjai laktak. A II. világháború után elvették az egyháztól, bérlakásokat alakítottak ki benne. Pár éve adták vissza.

Nem ilyen „szerencsés” a park másik oldalán álló Püspöki palota sorsa. A város legjelentősebb barokk műemlékét a bécsi Felső-Belveder palota mintájára, 1762-1770 között Patachich Ádám püspök megrendelésére emelték. 1971-től a Körös Vidéki Múzeum birtokolja. Az elmúlt években többször ígérték visszaadását, de ez máig nem történt meg.

A Kanonok-sor és a Püspöki palota között törnek a magasba a székesegyház barokk tornyai. Alapkövét 1752-ben Forgách Pál püspök helyezte el. Giovanni Battista Ricca olasz mérnök tervezte, építését Hillebrandt Ferenc bécsi építész fejezte be osztrák-barokk copf stílusban. 1780-ban gróf Kollonitz László püspök szentelte fel. Háromhajós, bazilika jellegű építmény. Falait carrarai és vaskohi márvány borítja. Középső hajója 68 méter hosszú, szélessége 30 méter. A kupola 24 méter, a tornyok 61 méter magasak. A kupola freskója „Krisztus égi diadalát” ábrázolja. Schöpfl János alkotása 1778-ból.

A főoltárt 1897-ben carrarai márványból készítették korai reneszánsz stílusban. A Szent István és Szent Imre hatalmas gipsz szobrai közötti kép Mária mennybemenetelét ábrázolja. A színes ablakokon Szent László és Szent Erzsébet látható. A 3 ma-

nuáros, 2052 sípos orgonát 1780-ban Mária Terézia ajándékozta a városnak. A jobb oldalhajó végében a falon Szent László életnagyságúnál nagyobb oldal-domborműve látható. (Kiss György majolika alkotása.) A nagy király kezében csatabárdja, melyet sírjában találtak. A legenda szerint ezzel fakasztott vizet a sziklából katonáinak. A kincstárban Szent László mellszobor alakú ereklyetartójában (hermájában) a király koponyacsontjának darabkáját őrzik.

A székesegyház előtt, Szent László 1893-ban emelt ércszobránál (alkotója: Tóth István) elkészítettük a szokásos csoportképet, és meghallgattunk egy részletet Arany János Szent László legendája című elbeszélő költeményéből.

Nagy lovon ült a nagy férfi,
Arca rettentő, felséges;
Korona volt a fejében
Sár-aranyból, kövel ékes;
Jobb kezében, mint a villám
Forgolódott csatabárdja:
Nincs halandó, földi gyarló
Féreg, aki azt bevárja.

Mert nem volt az földi ember,
Egy azokból, kik most élnek:
Feje fölött szűz alakja
Látszott ékes nőszemélynek;
Koronáját napsugárból,
Oly tündöklő, oly világos! –
Monda a nép: az Szent-László,
És a Szűz, a Boldogságos.

Henkel művészeti díj 2005

A bécsi székhelyű Henkel Central Eastern Europe (Henkel CEE) által alapított művészeti díjat ebben az évben a kortárs rajz témakörben hirdették meg. A zsűri 12 ország, 209 művésze (köztük öt magyar) által benyújtott alkotások közül választotta ki a nyertest, a szerbia-montenegrói Petar Mirkovic személyében. Az 5000 euró pénzjutalom mellett Mirkovic hazájában is bemutathatja alkotásait egy a Henkel támogatásával megrendezésre kerülő kiállításon. A KulturKontakt Austria együttműködésével meghirdetett Henkel Young Artist's Prize – Vendégműterem Program – nyertese szintén szerbia-montenegrói, Aleksandrija Ajdukovic. A Henkel Art.Award díjat ket-

tős céllal hívták életre. A Henkel így kíván hozzájárulni a közép-kelet-európai térség és a kultúra jobb megértéséhez és az európai integrációhoz.

A Henkel Art.Award 2005 díjkiosztó galáját november első napjaiban rendezték meg a bécsi Kunsthalle kiállítótermében. A szerbia-montenegrói Petar Mirkovic a díjat Günter Thumsertől, a Henkel CEE igazgatójától vehette át. A művésznek az ügyvezető hagyományos szénrajz technikával kiváló hatást keltve sikerült közel kerülnie a valósághoz. A kontrasztok és a fényhatások varázslatos pillanatokot teremtettek a hétköznapiak tűnő témák köré, így mutatva rá az azok mögött megbúvó tartalomra

Günter Thumser és Petar Mirkovic

– méltatta a művész teljesítményét Gerhard Müller, a bécsi Iparművészeti Egyetem professzora, a zsűri elnöke, a nyertes alkotás kiválasztásának indoklásában.

Petar Mirkovic 1978-ban született Novi Sadon (Újvidéken). 2002-ben fejezte be tanulmányait a Novi Sad-i Szépművészeti Akadémián. Műveit már Párizsban, Tokióban, Bécsben és Belgrádban is kiállították.

A Mohácsi Farostlemezgyár Rt. boltja (a gyár szomszédságában) kistételes kiszolgálással várja az asztalosokat, barkácsolókat és a lakossági érdeklődőket!

Kínálatunkból:

Saját gyártású termékeink:

- **farostlemez** termékeink
(natúr és kasírozott)
bútorgyártáshoz, csomagoláshoz
- **biohumusz**
növénytermesztéshez, kertészkedéshez

Forgalmazott termékeink:

- **Uni színű és fautáztatú lakkozott farostlemez és HDF** lemezek
(A KRONOSPAN-MOFA Kft. termékei)
- **OSB** lapok
építkezéshez, barkácsoláshoz, csomagoláshoz
- **kisbútorok**
számítógépasztalok, TV-állványok, fürdőszobabútorok

Nyitva tartás:
hétfőtől péntekig: 7-14

MOFA
MOHÁCSI FAROSTLEMEZGYÁR RT.

MOFA Bolt
7700 Mohács, Budapesti út
a gyár irodaépülete mellett
Telefon: 69/529-599

Új Winkler-kötet

Hármashangzat

Megjelent barátunk és szerzőtársunk, Winkler András új kötete. A *Hármashangzat* illusztrációit Mészáros György készítette.

Korai madár

Ablakomra szállt
egy korai madár,
mire észrevettem
elrepült. A nyár.

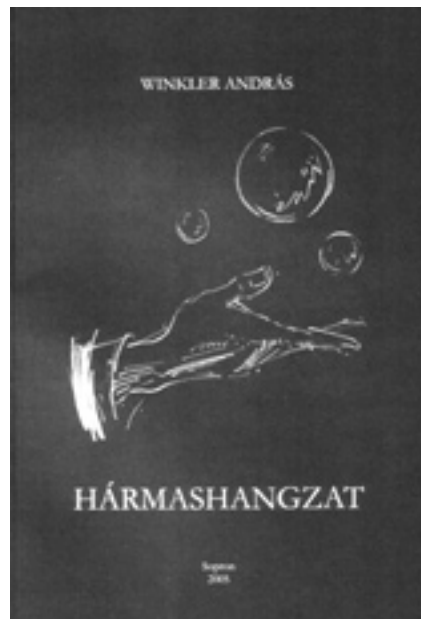

Csúcsforgalom

Autó rohant,
de szárnyakon,
hajó siklott,
de szárazon,
repülő szállt
a műúton,
kecske vezényelt
a bakon:
megőrült mind
a forgalom.

Ideológia

A jó repülővel
messze repültünk,
magasba szálltunk
szárnyaival,
diadalittas arccal
örültünk,
egy hiányzott csak,
a szilárd talaj.

Rónai Béla

Magyarul – magyarul

El kell mondanom valamit

Rónai Béla

A címül választott mondat elemzése még a nyelvtanban jártasabb tanulónak – ritkábban felnőtteknek is – első látásra gondot okozhat. Gondolkodás nélkül aligha ismeri fel, hogy mi az alany és mi az állítmány. A fejtörést minden valószínűség szerint a *mondanom* szóalak okozhatja. Mert nem szokásos alakjában a *-ni* képzővel alkotott főnévi igenév szerepel. A nyelvvelő irodalmat tallózva viszonylag ritkán fordul elő, s akkor is jobbra mondattani szerepeinek nyelvhelyességi kérdéseit vizsgálják a szakemberek. Újabban a *kell* igével együtt használt főnévi igenév személyragozásával kapcsolatosak a gondok.

Tudjuk, vagy legalábbis *tudnunk kellene*, hogy a főnévi igenév, mint az igenevek általában, kétarcú szófaj: főnévi és igei tulajdonságai egyaránt vannak. Igei természetének legfontosabb mutatója, hogy személyragozható. Például: *tanulnom, tanulnod, tanulnia; tanulnunk, tanulnotok, tanulniuk*. A kijelentő módban használt személyragos alak határozottan utal a cselekvő személyére (a mondat logikai alanyára).

Mostanában főleg a beszélt nyelvben, de már az újságokban is gyakran találkozunk a *kell* ige után álló ilyen alanyi szerkezetekkel is: *el kell menjek, el kell vigyed* stb. Vagyis a kijelentő módot a felszólító mód váltja fel. Ez a forma az ország keleti felében, a Tiszántúlon, de főként Erdélyben honos, és onnan terjedt el most már az egész nyelvterületen. Az olyan jelenség pedig, amely a funkcionális különbségeket elmossa, s a nyelv alaki változottságát is kikezdi, nem kívánatos. A választékos nyelvhasználatban egyelőre nem terjedt el az *el kell menjek*-féle szerkezetek használata. A főnévi igenév ragozása ősi nyelvi örökségünk. A Halotti beszédben, az Ómagyar Mária-siralomban, később a Zrínyiászbán is olvasható.

Ma pedig a személyrag teszi egyértelművé a különben kétféleképpen érthető mondatot. „A munkásoknak fizetni kell” – kétféle kötelezettséget fejezhet ki miszerint, hogy a *fizetnünk* vagy a *fizetniük* személyragos alakot használjuk-e. Ugye micsoda különbség!

Garázson kívül tárolónak, felvonulási épületnek, horgász háznak is használható

Alapár: 240 ezer forint + áfa

Érdeklődni lehet a 72/447-760 és a 06/30-271-9446 telefonszámokon

A mintadarab megtekinthető:

Pécsett a Kanyar u. 22. szám alatt,

Mohácson a Szőlőhegy,
Csencsevár u. 5-9. szám alatt.

Mester Zoltán

Cím nélkül

Látjátok feleim
megnőttek tereim
én birtoklom
már a poros
táncoló macskaköveket,
nyalogatok cukrossüveget
s élvezem
ahogy a cukros nyál,
mint valami ragasztó
– olyan bőrt-tapasztó –
ráragad az államra
meg kezeimre,
s letörölve
az ujjon maradt
zsebkendő-darab
kirajzolja jegyemet.

Cardos

Újkori forradalmár

Ha csendesedik már az avar,
fuss, de rohanj gyorsan haza.

Ha kínos csendben ül a rét,
ne törd meg a szentségét.

Ha csendben morog a nagy folyó,
hallgasd hangját, ne forrongj.

Ha házad mindig nyitva áll,
kulccsal zárd be ajtaját.

Ha ablakodban láng nem ég,
ne te gyújtsd be a föld tüzét.

Ha szerelmed új mesét dünnyög,
ne az utca nesztét szűrscöld.

Ha nem kiált az úton senki,
akkor jobb lesz csendben lenni.

Ha nyugszik körbe már a nép,
ne kiáltás új forradalomért.

Ha jön új rend, új akarat,
kényét szolgálj hasztalan.

Ha rádugat a szolgáltszarnok,
farkad behúzd, eloldalogj.

Ha rád fogják, hogy áruló vagy,
Bevallj mindent, csak hogy meghalj.

Ha rab vagy végül, börtön mocsok,
akkor hallgass, így búcsúzkodj.

S ha puska tüze szívedbe vág,
csak akkor kiáltsd, hogy: Szabadság!

A Hetedhéthatár-Fiatalok oldala wap oldala a
<http://tagtag.com/hetedhethatar>
címen érhető el a telefonokról.

A fiatalok alkotásai mellett Szabó Péter Levente
– a wap oldal létrehozója és szerkesztője –
sok hasznos linket is feltett

(meséket, híreket, keresés, és elérhető a MÁV-tudakozó).

Fiatalok oldala

Belényesi J. Tünde

A realizmuson túl

Ágy. És te. Én.
Nyári csillagok úsztak a Holdfényben.
Vagy a mi boldogságunkban.

Szerelem. Hulló levelek. Állatok.
Szerettelek vajon valaha?
Nem, csak vonzódtam hozzád.

Szív. Fájó seb. Lélek.
Lelkiismeret-furdalás nélkül
Visszamennék hozzád egy esős éjszakáért.

Vihar. Mi, együtt. Őrület.
Két, földöntúli bolond lény,
Összetartoznak s mégsem.

Villám. Összeér kezünk. Csend.
Végtelen csend.
Rohanás. Téboly. Menekülés.

Holló Ervin

A düh

Valaki volt a szakítás valós oka,
Nem úgy van, ahogy ő mondta,
Lehet, hogy ezzel kímélni akart,
Vagy nem bírta elmondani a valósat.

Ez nem változtat a dolgon,
Ezzel a lelkemet facsarta agyon.
Ezek után szívesen tombolnék,
S valakit brutálisan megölnék!

A gondolat szintjét ez nem haladja meg,
De ideges vagyok, és testem remeg.
Nem tudom, mitévő legyek,
Mert még mindig őt szeretem.

Bosszant a tudat, hogy más pótolhat
Annál, aki rám így hat.
Ő volt eddigi életem legfontosabb momentuma,
Mivel ő volt napjaim fénypontja.

Szerkesztőségünk várja fiatalok rajzait, verseit,
írásait a következő címeiken:
7614 Pécs, Pf. 59. • e-mail: hethatar@axelero.hu

Joubert gondolata		Zsibáru- hely	Udvariatl. megszól. Göngyöl- leges	Orosz motor Levegőt ereszt	Serdülő Felles	Végtelen gyár Kiskecske	2	Telefon- levél Balti ál- lambeli	Tagadó- szó Belső szervi	
		1								
		Kéttagú mshg. Áruló hangzói		Lángeszű						Szelén vj. Kórház l.
3	Azonosak Orosz autó			Elektron r. Semmi	Hétfokú hangsor 2-ös köt. szénhidr.			Csendben köt NUN	Meggyő- ződés Félig elkérő	
Drukko- lok						A meg- kül. jele Tagadó- szó			Gallium vj.	
Becézett Erzsébet		Zéro Filmes szak- ember		Meg- elégel Félig eltart			Orosz hegység Balkáni békehely		Erre fele	
2		4							Azonosak Páratlan poszt	
		Kén vj. Lyukas falun	50 Ács	Üres fék		Ajánlottan	Liter röv. Csend- ben letűz	Fejtelten filé	Argó sze- szesital Utca r.	
Csendben bevág Fekete- fehér e.				Iga hangzói Fejtelten kinin		Fejtelten Vilnius Azonosak			Magyar aj. Lear lánya	
				Erről fa- lusiasan Indián népcso.				Trolibusz eleje Nílusi állat		
Tengeri állat-e? Dohány alkaloid					Frissítőt innék Fejtelten szék				Rege belül Rügy belseje	
	Névelő	Védelmesz Spanyol sziget			Megfele- lő orv.	Parkoló- hely	Többszel Nitrogén	Virág- kezde- mény		
Juttat Japán aj.	Fehér- neműs szekrény 50					Tas társa Úrmanó		Óir írás 50		
Rangjelző Ellentétes kötőszó		Félig bekapó Realitá- sóm		Német város Ajtó igéje			Kevert kel		Mutató- szó Rókafi	
	Tájék			Dupla ket- tősbetű Ébredék			Amper 501	Véd Végtelen articsóka	Tárgyrag Nitrogén vj.	
Kérdő- szócska	A kis ké- rődző vad Belül mákos					Zümmögő	Német aj. Kötőszó	Adomá- nyozunk Béka, béka...		
Disz- ünnepszó			Kör sugara	Szemé- lyed Falatoz- zunk	Möcsény része Billeg				Elektron Kézzel arat	
Hordó- mérték Ételféle		Valóság- hű Lángész					Félbe Tv- csatorna Otthon		Csend- ben kel Gyermek- városunk	
			Francia- ország- ban él					Épület- elem 1		
	Földet forogat Fejtelten hely		Alaszkai folyó 50				Leérték- elt árú			Ének
Igekötő Vonóson játszik					Gál Gabi r. 49		Kesztyű eleje		Néma tizet Saját- kezűleg	
			Nano r. Idő jele	1 Kérdőszó	Indulatszó Liter		Popzené- szünk 100			Mghg- pár
Majdnem bolond						Pénz- feladó papír				Kétell

DRELICSKA ATTILA EMLÉKÉRE

KÉSZÍTETTE: CSÉPÁNYI PIROSKA

A keresztrejtvényt helyesen megfejtők és a megfejtést beküldők közül a szerencsés a Magyar Turizmus kártyát (értéke 4990 forint akciós áron) nyeri meg. Beküldendő Joubert gondolata január 13-ig, a szerkesztőség címére (7614 Pécs, Pf. 59.) postai levelezőlapra vagy levélben, illetve az e-mail-címre (hethatar@hethedhethatar.hu).

A november 18-i számunk rejtvényének megfejtése:

„Nem mindig lehet megtenni, amit kell, de mindig meg kell tenni, amit lehet.” (Bethlen István gondolata)

A helyes megfejtést beküldők közül

Koszorús Béla (9400 Sopron, Széleskúti u.) olvasónk nyerte meg a Magyar Turizmus kártyát.

Fontenelle gondolata	Kutató- helyi dol- gozók	Lábízület	Rövid angol fiúnév	Óír írás	Énekes- madár	Szökke- nünk	Fél alkotó	Ezekkel szántanak
	Benéz	Benéz	Lóerő r.	Arról	Kén vj.	Nitrogén vj.		...Kok úszónó
1								
...Kata kultúrpol. Csendben rátűz			Nátrium vj. Végtelen örnagyt		Azonos mshg-k Vajon vi- harkabát?	Ady- múzsza Indulat- szó		
2	Kőrfor- gás röv. Kötőszó		4					
Erre megy a játék			Rádium vj. Fejetlen Kiel		Zola- alak		Többes- jel Frissítő ital	Kérdő- szócska Cseh mű- korcs. v.
Bőr által- vető Személyét			Osztrák folyó 5		Belül borkó Amper		Leng testvére Üres tők	
	Vastag gyapjú- szövet	Pipere- márka		Becézett Aranka Csend- ben töm		Fosztó- képző 2		
	Őn vj. Páros szik		Popzene- karunk v. Átítat		Becézett Ágnes Kevert lakmé			Pascal r. Motivá- ció zöme
Kevert kóc Össze- száradt			Hüros fegyver	Hagyma jelzője Kevert csűr			Csin keverve Igekötő Foszfor vj.	
Tengeri hal Szeszes- ital			Német jég Késnek van		Fél menü Angol háló	Kevert bab Északi folyónk Farmer- márka		
	...mög	3			Alcsut fele Kiejtett mshg.		... Jün- ming költő Zorro	
		51 Ipszilon	Vadrulok jelzője Észak r.					Félbe 1
Aggoda- lom fele							Felesben vibrál	

KÉSZÍTETTE: CSÉPÁNYI PIROSKA

A keresztrejtvényt helyesen megfejtők és beküldők között lapunk egyéves előfizetését sorsoljuk ki. Beküldendő Fontenelle gondolata január 13-ig, a szerkesztőség címére (7614 Pécs, Pf. 59.) postai levelezőlapra vagy levélben, illetve az e-mail-címre (hethatar@hethathatar.hu).

A november 18-i számunk rejtvényének megfejtése:
„Aki magának tetszik, mindenki másnak visszatetszik.” (Gracián gondolata)

A helyes megfejtést beküldők közül lapunk egyéves előfizetését
Zerinváry Lajos (5600 Békéscsaba, Derkovits sor) olvasónk nyerte.

VARÁZSKÉP – 202.

DR. MÁNDOKI LÁSZLÓ NÉPRAJZTUDÓS EMLÉKÉRE

Első számunktól kezdve mindegyikben található varázskép. Dr. Mándoki László néprajztudós nemcsak rendelkezésünkre bocsátotta világhírű rejtvénygyűjteményének ezen darabjait, hanem versikéket is írt hozzájuk. Ezt a hagyományt folytatva Szigetvári-Szattinger Krisztián jóvoltából ismét versikékkal jelennek meg a varázsképek.

Aki megtalálja a képen a keresendőt, kiszínezi, a képet kivágja vagy fénymásolja, és nem rest **január 13-ig** borítékba téve szerkesztőségünk címére (7614 Pécs, Pf. 59.) elküldeni, megnyerhet **50 szelet csokoládét**.

Mi a manó?!
Itt az a menő,
Hogy tüzelnek,
S eltüzelnek?!
Hol van az a menő-
manó?

A november 18-i számunk varázsképén a *szánhúzó lovat* megtalálók közül
Molnár Csaba (7633 Pécs, Pollack Mihály u.) olvasónk nyerte
az **50 szelet csokoládét**.

Patak Sándor

II. Easy Rider Motoros Találkozó

Sellye, 2005. 08. 12-13.

Immár másodszor került megrendezésre Sellyén, a Strandfürdő előtti parkoló területén a színes programokkal tarkított Easy Rider Motoros Találkozó.

Az időjárás kegyes volt a szépen öszszegyűlt motoros és nem motoros arcokhoz, ami az e nyáron lefolytatott más rendezvényekhez képest csodaszamba ment (ugyebar a Rockmaratonon is többször ronggyá áztunk, stb.). Volt minden a motorok szépségversenyétől és felvonulásától kezdve ételen-

italon át a nagyszerű koncertekig. Minden kilátogató megtalálhatta a számítását akár gyönyörű motorokról, akár jó zenéről álmódzott. Delhusa Gjon és a Nihil Chips fellépése leginkább a hölgyeket vonzotta, a Bad Times ellenben remek Rock és Blues talpalávalót „húzott”

a társas táncra vágyóknak. A rendezvény fő attrakciója tagadhatatlanul a Beatrice koncertje volt, több százan énekelték Nagy Feróval az örökzöld slágereket. Volt „Pancsoló kislány”, „Hegyek között, völgyek között”, de a legnagyobb ovációt a „Mit tett velem ez a Jenő” váltotta ki. A koncert után sikerült a színpad mögött közös fotót készíteni Feróval, aki abszolút közvetlen ember, sztárallűrök nélkül. Példát vehetnének róla a Beatrice előtt fellépett zenekarok frontemberei! Természetesen egyéb programok is voltak, de helyettük a barátaimmal való békés sörözgetés mellett döntöttem. Talán nem rója fel nekem ezt a kis hibát senki. Dióhéjban ennyi történt, és sokakkal együtt remélem, hogy 2006-ban is lesz Sellyén Easy Rider, jó zenékkal, csodás motorokkal és népes közönséggel.

MEGRENDELŐ

Megrendelem a Hetedhéthatár című közérdekű magazint

..... példányban 2006. év ..... hónaptól

egy évre 2300 forint

fél évre 1150 forint

előfizetési áron (a megfelelő aláhúzendő).

Név: .....

Település: ..... Irányítószám: .....

Utca, házzszám: ..... Postafiók: .....

Tel./fax: .....

Fizetés: banki átutalással – postai csekken (a megfelelő aláhúzendő)

Egyéb megjegyzés: .....

.....
aláírás

A megrendelés alapján a kiadó küldi a számlát, illetve a postai befizetési csekket.

Visszaküldendő a szerkesztőség és kiadó címére:

7761 Kozármisleny, Mikszáth K. u. 24.

Bankszámlaszám: 50100112-12005985

(Nemzetközi: HU31-50100112-12005985)

Karácsonyi könyvajánlat

JUHANI NAGY JÁNOS

VILÁGASZTAL
RENGETEG RECEPTEK

Tillai Gábor

A kassai polgárból lett pécsi püspök – 1.

500 éve került Pécs püspöki székébe Szatmári György

II. Gyula pápa 1505. december 19-én erősítette meg Szatmári György pécsi püspökké való kinevezését. A késő középkori Pécs reneszánsz püspökeinek sorából is kiemelkedő személyiség hatalmából és gazdagságából fakadó szervező és építető tevékenységével kívánjuk megismertetni olvasóinkat az alábbi írással.

Ha valaki az esztergomi bazilikában belép a magyarországi reneszánsz legszebb ránc maradt műalkotásába, a Bakócz-kápolnába, annak egyik sarkában felfedezheti Szatmári Györgynek, a mohácsi vész előtti korszak kiemelkedő állami tisztviselőjének és egyházi méltóságának a címerét. Érdemes felidézni életútját ill. a kort, amelyben élt és alkotott.

„...a pécsi püspök 62 éves, nagy hatalmú ember és mindazt, amit akar a királyságban, keresztülviszi. Származására nézve német (Kassára való), alacsony származású, egy szabó fia volt, jövedelme (...) arany, csak 200 gyalogostól kísérve lovasol Budára. Igen hatalmas úr, jól ismeri az államügyeket és László (II. Ulászló) király korában, a jelenlegi király apjának udvarában mindig ott volt. Hü, de élelmes ember s vagyona, ahogyan mondják, megér 800 ezer tallért (dukátot!).” (Alvise Bon velencei követ – 1519)

Alacsony származásának legendája téves; Szerémi György korabeli történetíró kalmár kassai Györgynek nevezi az 1457 körül Kassán született későbbi államférfit. Családja valószínűleg német földről érkezett hazánkba, csak feltételezéseket lehet megfogalmazni a Szatmári név eredetével kapcsolatosan; a közeli vármegye vagy civitas (Szatmárnémeti) jöhet szóba forrásaként.

Kassán a Szatmári család a XV. század közepén tűnik fel az okmányokban; György nagyapja, László 1446-ban egy levélben ismeri el kölcsönfelvételét egy lőcsei özvegy polgárosszonytól. 1468-ban már nincs az élők sorában sem ő, sem legidősebb fia, János sem. Jánosnak még két fivéréről tudunk: Ferencről, aki Kassa leggazdagabb polgára volt, valamint Istvánról, Szatmári György apjáról. A legjelentősebb városi közéleti tisztséget Ferenc töltötte be; 1461-től csaknem minden évben consul – azaz a 12 tagú tanácsnak esküdt tagja, sőt 1477-ben Kassa főbírája, majd 1479-ben első consul. Szatmári István – az édesapa – 1462-ben, 1464-ben és

1466-ban volt centumvir. Szatmári István Zipser József kassai polgár özvegyét, Annát vette el; akitől Miklós, István, György és Anna nevű gyermekei születtek. Az apa 1464-ben meghalt, anyjuk 1466-ban Mülner Miklós helyi polgárhoz ment – harmadszor feleségül. Szatmári István gyermekeinek gyámja nagybátyjuk, Ferenc lett. Ő taníttatta őket, így György alsóbb iskoláit Kassán végezhetette.

A családi címertábla első ábrázolása a kassai városháza falában maradt ránk

Szatmári apjától tekintélyes vagyont örökölt: 3 házat Kassán, szőlőket Abaújszántón és Tállyán, valamint a Kassa melletti Széplakon. 1480-ban, nagybátyja halálakor is ő lett az örökös.

Fivére, Szatmári István abaúji főesperes – az első ismert egyházi személy a családban – egyengethette György karrierjét is; unokatestvére Szatmári Péter 1503-1509 között győri kanonok és soproni főesperes, 1512-ben fehérvári kispriester.

Szatmári Ferenc, a másik unokatestvér 1519 és 1525-1540 között győri kanonoki és pápóci préposti stallumokat töltött be; 1519-30 között esztergomi kanonok, 1521-1530 között honti főesperes. Az említett egyházi karriernek kiválóan jelzik a feltörekvő polgári családok fiai számára a korban adott lehetőségeket.

Szatmári György unokahúgát (nővére vagy húga lányát), Annát 1510 körül Thurzó Elek (1490-1543) vette feleségül

– a szepesi lándzsásnemes lőcsei Thurzó-család szász bányatulajdonos famíliába házasodott be a XIV. század elején. Elek apja, Thurzó II. János (meghalt 1508) Krakkó mellett épített kohójában végezte a magyarországi réz olvasztását – a kor nagyhatalmú bankárcsaládjával, az augsburgi Fuggerekkal kötött szerződés a besztercebányai bányák közös művelésére jelentős tőkebevonást eredményezett.

A Thurzó család súlyát jelzi, hogy a XVI. század elején négy püspök került ki a családból.

A Szatmári család itteni bányáit egy ideig együtt művelte a Thurzókkal, majd 1496-ban Szatmári György eladta nekik. A két család tagjai kölcsönösen segítettek egymást: a padovai egyetemen tanuló Thurzó Zsigmond 1493. április 4-én a püspöki hivatalban megnevezte azokat a magyarországi procuratorait, akiket ottani egyházi beneficiumok megszerzésével bízott meg – köztük szerepelt kassai Szatmári György, Magyarország és Csehország királyi pecsétjének őrzője. Szatmári Thurzó Elek udvari karrierjét is segítette a XVI. század elején, ennek lehetett következménye az unokahúgával kötött házasság.

Szatmári György Krakkóban tanulhatott; nemcsak Krakkót és Kassát, de a krakkói kereskedőket és a Szatmári családot is szoros kapcsolatok fűzték össze. Egy diáklistán 1477-ben található a Georgius Stephani de Kaschovia név – ekkor kb. 20 éves történetünk főszereplője. (A következő évben találkozhatunk Magyi Sebestyén Demeter nevével, aki a Szatmárral később kapcsolatba került, egy nemzedékkel fiatalabb humanista, Magyi Sebestyén rokona lehetett.) 1481-ben baccalarius in artibus fokozatot szerzett egy Georg de Caschowia nevű diák. Krakkóban 1452-től 1558-ig működött „Magyar ház” (szállásadó kollégium – Bursa). Szatmári György itt értesülhetett nagybátyja haláláról – további tanulmányait saját lábára állva, örökségéből finanszírozhatta.

Későbbi tanulmányairól csak közvetett bizonyítékaink vannak; Giovan' Antonio Modesti 1510-ben Bécsben kiadott, Szatmárihoz írt költeménye (*Oratio de natiuitate Domini*) utal bolognai stúdiumokra.

(folytatjuk)

Czupy György

Egy piskói parasztcsalád száműzése – 4.

A déli magyar-jugoszláv határsávból – 1950

Badi Lajos internált piskói parasztember „emlékirata”, akit családjával a jugoszláv-magyar határsávból száműztek a „magyar Gulágra”. Badi Lajos lánya, Zsuzsa küldte meg édesapja visszaemlékező írását sellyei címre az 1980-as évek végén, s ezt most közreadom a Hetedhéthatárban, szó szerint, semmit ki nem hagyva.

* * *

Keservesen teltek a napok. Levelet csak úgy tudunk írni, hogy kivittük a közeli tanyákra, és azokat az embereket kértük meg, hogy adják föl valahogy Debrecenben, mert a közelebbi postákat ellenőrizték. Így tudunk életjelet adni magunkról. Így lett kapcsolatunk a külvilággal, mert újságot nem engedtek behozni a telepre. Később megszűnt ez a nagy szigorúság: megkezdődött hazulról a csomagok küldése is, de sok csomagot el is loptak.

Feleségemet később bevették a konyhára szakácsnőnek. Novemberben kijártunk fát vágni. Egy napon kiszólt a rendőrség, hogy én és még öt társam nem mehetünk favágásra. Rosszat sejtve öt társammal bementünk a rendőrségre megkérdezni, hogy miért vettek ki bennünket a favágók közül. A Lemák nevű őrmester sem tudta, csak megmutatta az utasítást, hogy déli 12 órakor kell jelentkezni a Debreceni Rendőrkapitányságon. A táborban mindenki kétségbe volt esve, hogy miért hívtak bennünket Debrecenbe: fel kellett készülni takaróval és kétnapi étellel. Búcsúzáskor a legkisebb lányom annyira sírt, hogy sírógörcsöt kapott.

Amikor beérkeztünk a debreceni kapitányságra, ott tartottak bennünket öt napig előzetes letartóztatásban. Nagyon rossz ételt kaptunk, ehetetlent. Pestről megjött az utasítás, hogy internáljanak bennünket. Behozták dr. Vörös István siklósi ügyvédet is. A hatodik napon beszóltak a cellánkba, hogy elvisznek bennünket Budapestre. Mindannyiunkat összeláncoltak kettesével: elől Szentirmai századost dr. Vörös István ügyvéddel, Kutor Lajost Varga Sándorral, engem Fekete Gyurival, az öreg Bede Fazekas Ödön alezredest egyedül hagyták. Öt rendőr kísért bennünket az állomásra a Kosuth utcán és a Vörös Hadsereg úton.

A vonaton szétoldozták láncainkat, de a bilincset rajtunk hagyták. Amikor megérkeztünk a Nyugati Pályaudvarra, megérkezett a rendőrség zárt kocsija is: ezzel vittek bennünket a Mosonyi úti fogházba, ahol már fegyőrök ügyeltek ránk.

Az internálótáborban találkoztam a sellyei Vitályos Béla villanyszerelővel, aki biztosította a tábor villanyvilágítását. Béla egy nagyon jókedvű agglegény volt, aki végig megmaradt villanyszerelői beosztásában.

Több mint fél évig a földön feküdtünk ruhában, szalma nélkül. Később, mikor tanyákat bontottak le, az ott található öreg deszkákból készítettünk fekhelyet. Mire beállt a tél, annyira elkészültek a házak, hogy azokba be lehetett költözniük azoknak, akik a szabad ég alatt laktak. Rettenetes bűzös, egészségtelen lakások voltak ezek: a földes szobák fala nyers vályog volt, fűtés nélkül, penészgombákkal a falakon. Az emeletes ágyakon felül aludtak a fiatal házások, lent az öregek és a gyerekek. Tisztálkodási lehetőség nem volt.

Senkit nem bántottak. Könnyű munkánk volt. A Goldberger gyárból kaptunk összegubancolódott fonalat és ezeket kellett újracsevélni. Ezeket az újra felcsevélt fonalakat ládába csomagoltam, Kutor Lajossal, és visszairányítottuk a gyárba. Ottlétünk alatt mindig ezzel foglalkoztunk. Munkánkból fakadt, hogy szabadon mozoghattunk a táborban.

Látogatást kéthetente engedélyeztek. Most, 29 év távlatából összeszorul a szívem, ahogyan visszagondolok arra a pár percre, ami-

kor legidősebb lányunk – aki tőlünk elmaradt –, Zsuzsika meglátogatott: beszélni nem tudunk a sírástól, drága, aranyos kislányom először még rám sem mert nézni, hogy ilyen rettenetes helyzetbe jutott az egész család. Aranyos lányom egy pesti ismerős asszonnyal jött, kinek férje ügyvéd volt, s aki megpróbált a minisztériumban ügyemben eljárni – de semmit nem tudott intézni. Jöttek látogatni pesti ismerősök, a nővérem, a sógorom.

Az első hónapban egy hónapig káposzta volt reggel, délben, este. A második hónapban végig kerekrepát kaptunk, de ekkor már a látogatók behozhattak ételmet, ami nem tartott tovább két napnál. Heten voltunk, akiket egyszerre hoztak ide, így a csomagot hétfelé osztottuk. Havonta két csomagot kaphattunk. A legnagyobb érték a cigaretta, a szalonna volt. Eljött a nővérem is meglátogatni: egy fegyőr engedte be, aki valamikor tényleges katonaidéjét Daróczyhalmán lévő őrsön töltötte, és járőrszolgálatban bejött hozzánk tejet inni, amiért a feleségem soha nem kért pénzt.

Az idő rövidsége miatt kértem a nővéremet, hogy segítsék feleségemet és Zsuzsikámat.

Telt az idő: elérkezett 1951. április 4. Behívtak bennünket egyszerre a táborparancsnokhoz, aki tudomásunkra hozta, hogy amnesztiával szabadulunk. De mivel a családunk a Lenin-tanyán van – a többieké is –, visszakísérnek bennünket a táborba. Örültünk, hogy végre láthatjuk a családjainkat. Nagyon kevés pénzt is kaptunk.

Rabszállító kocsival elvittek bennünket a Nyugati Pályaudvarra, két rendőr kíséretében érkezünk meg Hajdúnánásra, innen gyalog kellett volna kimenni Lenin-tanyára, de olyan gyenge állapotban voltunk, hogy képtelenek lettünk volna ezt az utat gyalog megtenni. Szóltunk a rendőröknek, hogy fogadjanak föl valamilyen járművet. Megtagadás volt a válasz. Ekkor saját megtakarított pénzünkön egy fuvaros kocsit fogadtunk föl, ez elvitt bennünket a táborig.

Óriási volt a meglepetés, mivel senki sem tudott a megérkezésünkről, szabadulásunkról. 1951. május 3-án egy kaszás brigád alakult, itt dolgoztam november 15-ig. 1952 tavaszán kocsis lettem. Itt már jobb volt: nem volt akkora szigorúság. Lassan elérkezett 1953. Az elmúlt három év sok keserőséget, bánatot, megaláztatást, szívfájdalmat okozott...

Később elmentem arra a helyre, ahol 39 hónapig szenvedtünk. Nem sokat láttam belőle. Mindent lebontottak, de a keserű, fájdalmas emléket nem lehet soha.

BADI LAJOS 1991. május 16-án hunyt el, 86 éves volt. Debrecenben lakott, ott is temették el, messze szeretett falujától.

* * *

Amikor Piskóról a Badi családot a határsávból kitelepítették, egyetemista voltam Budapesten. Édesanyám levelében írta meg nekem a tragédiát: „Elvitték Badi Lajost, feleségét, két kislányát, Györgyit, Marikát is. Legnagyobb lányuk, szegény, Kenderesen volt barátnőjénél. Ez nagy titokban van. Úgy van, hogy Pécsre megy, de mikor, nem tudom biztosan. Azon az éjszakán, mikor elvitték a családot, Zsuzsika akkor Szegeden volt, ott jár főiskolára. Csak Zsuzsika nagymamája van itthon: még az udvarba sem mehet. Benke Gyulánál lakik. Majd megőrül szegény Mária néni. De elvitték a Bohár családot is. Többet nem írok, mert hátha felbontják a levelet...”

Jéki László

Bőségígérő, ám gázos hüvelyesek

A magyar néphagyomány nagy jelentőséget tulajdonít a karácsonykor, szilveszterkor asztalra került ételeknek. Az ilyenkor fogyasztott bab, borsó, lencse sok pénzt biztosít a következő évre. Hasonló szerepet játszhat a mák, a kukorica és a rizs is. Közös jellemzőjük a sokszeműség, a sok szem sok pénzt, bőséget ígér.

A népszokás bizonyára a messzi múltba nyúlik vissza. A hüvelyeseket nagyon régóta fogyasztjuk, a Közel-Keleten már 9 ezer éve szerepelt az étrendben lencse, 8 ezer éve borsó, kb. 7 ezer éve pedig már a babok is. A hüvelyesek kiemelkedő szerepet játszottak az ókori Rómában, mi sem bizonyítja ezt jobban, mint hogy híres családoknak adtak nevet: Fabius (faba – bab), Lentulus (lens, lentis – lencse), Cicero (cicer – csi-cseriborsó). A latin-magyar szótárból további érdekességet tudhatunk meg: a „faba Pythagorae cognata” kifejezés jelentése „a bab Püthagorasz nagynénje”, mert Püthagorasz állítólag megtiltotta követőinek a bab fogyasztását. (Ő az a több, mint 2500 évvel ezelőtt élt görög filozófus és matematikus, akinek a derékszögű háromszög oldalairól szóló tételét még énekelni is szoktuk: „**a**-szor **a** az **a** négyzet, kisangyalom, **b**-szer **b** az **b** négyzet, kisangyalom, a kettőnek összege, Pitagorasz tétele...”.) Azt egyelőre nem tudjuk, mi köze ehhez a nagynéninek, de a tiltás okát nem nehéz kitalálni. A püthagoreusok szigorú erkölcsiségével, intellektuális életével nyilván nem fért össze a babfogyasztást kísérő gázfejlődés. Szent Ágoston szerint az önkéntelen testi funkciók, köztük a szellentés, annak a következményei, hogy az Istennek nem engedelmessé, Isten kegyelméből kiesett ember a saját testén sem tud uralkodni.

A témáról sohasem illett beszélni, a probléma azonban létezett. Alapos tudományos kutatás tárgyává csak a közelmúltban vált, amikor kiderült, hogy a hüvelyesek fogyasztását kísérő belső gázfejlődés komoly problémákat okozhat magaslégtörési repülés és még inkább űrutazás során. A II. világháború után nagy magasságokban repülő berepülőpilótáknál figyeltek fel arra, hogy a gravitációs stressz, a rezgések, a fáradtság hatással van a gyomor-bélrendszer működésére. A másik hatás még egyértelműbb. Minél nagyobb a repülési magasság, annál kisebb a légnyomás. Ha a pilótafülkében is a külső légnyomás érvényesül, akkor az alaposan lecsökkent külső nyomás miatt a szervezet belsejében levő gázok kitágul-

nak. (Idézzük fel az általános gáztörvényről ($pV=RT$) tanultakat: állandó hőmérséklet mellett a térfogat és a nyomás szorzata állandó. Tehát ha kisebb lesz a nyomás, megnő a térfogat.) A tágulás egészen nagymértékű lehet, pl. tízezer méter magasságban a gáztérfogat 5,4-szeresére akarna kitágulni. Erre persze nem képes, hiszen a gáz a test belsejébe van zárva, tágulásra törekvése viszont nyilvánvalóan komoly fájdalmat idéz elő. Az első űrhajók kis térfogatú, zárt kabinjában újabb veszélyforrás lépett fel: a szervezetből távozó gázok között vannak mérgezőek, ilyen pl. a hidrogén, a metán és a kén-hidrogén. Attól tartottak, hogy ezek a kieresztett gázok akár az űrrepülő fulladását is előidézhetik. Egyénileg változik, hogy ugyanakkora mennyiségű, ugyanúgy elkészített babból vagy lencséből ki mennyi gázt fejleszt. Felmerült, hogy az űrhajósok kiválasztásánál ezt a szempontot is mérlegeljék. Végül egyszerűbbnek bizonyult a hüvelyeseket kihagyni az étrendből.

A hüvelyesek fogyasztását követő gáztermelődésért jól körülhatárolható molekula-féleségek, az oligoszacharidok a felelősek. (A monoszacharidok, pl. a glükóz – szőlőcukor, a fruktóz – gyümölcscukor, és a többi egyszerű cukor szívesen kapcsolódik egymáshoz, a sok egyszerű cukorból nagy és egészen hatalmas molekulák is felépülnek. Az oligoszacharidokban 2–8 monoszacharid kapcsolódik egymáshoz. Az ennél nagyobb molekulák a poliszacharidok, a keményítő vagy a cellulóz 100–300 monoszacharidból áll.) A szervezet a táplálék hasznosítása, feldolgozása folyamatában a nagy, összetett molekulákat több lépésben egyszerűbb molekulákra bontja le. Az oligoszacharidok egy részében olyan kémiai kötések vannak, amelyekkel nem boldogulnak az emésztőrendszerben a molekulák lebontásával foglalkozó enzimek. Az oligoszacharidok változatlan formában haladnak tovább a bélrendszerben mindaddig, míg a vastagbélben olyan baktériumokkal nem találkoznak, amelyek képesek a lebontásukra. Csak ezek a baktériumok képesek az oligoszacharid molekulák szétbontására, munkájuk eredménye a gázképződés. A keletkezett gáz túlnyomó része szén-dioxid, de keletkezik hidrogén, metán és kén-hidrogén is. A kén-hidrogén mellett az indol, ez a nitrogént is tartalmazó gyűrűs szén-hidrogén vegyület játszik szerepet a gáz „illatosításában”.

Az oligoszacharidok minden növényben

előfordulnak kisebb-nagyobb mennyiségben. Mennyiségük egyértelműen a hüvelyesekben a legnagyobb. Ezek a növények elsősorban a termésükben tárolják a később energiaforrássul használható cukor vegyületeket. Ahogy a termés kicsirázik, a növény hasznosítani kezdi energiataralékait, csökken az oligoszacharid tartalom. Az oligoszacharidok a növény életszakaszának a végén dúsulnak fel. Ezt a tapasztalat is igazolja, hiszen zöld bab fogyasztása kevesebb gázképződéshez vezet, mint a száraz babé. Ezen a ponton, amikor már érteni véljük a mechanizmust, figyelmeztetni kell arra, hogy a helyzet természetesen nem ilyen egyszerű. A vizsgálatok szerint a nagyszemű fehér bab oligoszacharid tartalma kisebb, mint a szójababé, mégis a fehér bab okozza a nagyobb gázképződést. Szerepet játszhat a rostosanyag (cellulóz) tartalom, mások a lebontó baktériumok szaporodását gátló vegyületek jelenlétének tulajdonítják az eltéréseket. Van még tisztázni valója a tudománynak. Az mindenesetre egyértelmű, hogy a hüvelyesek termésének oligoszacharid tartalma csökken, ha vízben főzzük őket.

Az emésztést kísérő gáztermelés számunkra nem több, mint egyszerű kellemetlenség. A szarvasmarhák gáz kibocsátása viszont komoly szerepet játszik egész bolygónk éghajlatának alakulásában. A szarvasmarhák emésztésének egyik végterméke a kilélegzett metán gáz. A szarvasmarhák évente összesen több, mint másfél milliárd tonna (!) metánt bocsátanak a légkörbe. Más források kisebbre teszik a szarvasmarhák járulékat. A teljes, mindenféle forrásból származó évi kibocsátást 1,2 milliárd tonnára becsülik, ennek kb. 30%-a származik ipari forrásokból, a többi biológiai eredetű. A szarvasmarhák kilégzése mellett metán termeléssel jár a szerves anyagok levegőtől elzárt környezetben történő lebomlása is, ekkor keletkezik a metánt is jócskán tartalmazó biogáz. A metán a szén-dioxidhoz hasonlóan egyértelmű szerepet játszik az üvegházhatás kialakulásában, a globális felmelegedésben.

Az újévi lencsefőzelék jóízű elfogyasztása közben ne gondoljanak a globális problémákra. Szemükkel (szemlencséjükkel) és szemüvegük lencséjével a lencses tányérra fókuszáljanak. Kivételesen csak szeretteik boldogulása, a lencse ígérte bőség jusson eszükbe. Kívánom, hogy valóban teljesüljön a néphagyomány ígérete!

Rónaky Edit

Pécs, fehérén – feketén

Takács Dezső tusrajzairól

Rónaky Edit

Pécsi lakos vagyok, itt születtem, itt élek. Ennek a városnak szinte minden kövéhez emlékeim fűződnek. Mégis hány-szor végigjártam úgy – a belvárosba jövet – a Ferenciek utcáját és a korszót: a Király utcát, hogy nem néztem föl a házak tetejéig. Csak a szembejövő emberekre figyeltem, a kirakatokat bámultam.

De éltek-élnek köztünk olyan emberek is, akik értő szemmel fogadják be a látvány teljességét, s tolluk is van arra, hogy a megfigyelésükből keletkezett víziót minél hívebben adják vissza. Ilyen ember Takács Dezső is, aki hatvan éve rajzolja a várost. Kiváló mesterektől tanult: Gebauer Ernőtől, Martyn Ferencről; s tanárként, szakkörvezetőként gyerekek, felnőttek sokaságának adta tovább tudását.

Ha most itt körülnézünk, tusrajzokat látunk jól ismert városrészekről, épületekről. Több képen is kimagaslik a Havi hegyi templom. Eszembe jut: nővérem a havi búcsú napján született, gyerekkorunkban ilyenkor megmáztuk a hegyet... a búcsúsok látványáért, a sátrak hangulatáért, a törökmézért, a márcért? Felnőtt éveimből egy jó barátom húgának tragikus halálakor mondott gyászmise áhítata is visszarémlik... Ha autóbusszal közeledem a városhoz, messziről odakapja szememet e kis barokk templom fehérsége. Vajon kik építették ilyen arányosra, szépre, s hová lettek a szorgalmas kőfaragók? Rajzaival Takács Dezső nekik is emléket állított. S a templom felé kapaszkodó zeg-

zugos utcákat is megörökítette a magasabb fontos épületekkel – mint amilyen a tímárház – s az alattuk, mellettük lévő házikókkal, melyeket úgy ragasztottak egymáshoz egykori építőik, mint fészket a fecskék. Itt van előttünk a Felsőhavi Boldogasszony utca, a Szent Vince utca, a koszorúként körbeszaladó Hegyalja utca a kis utcaközökkel, belső udvarokkal. Szinte látom, hogy zúdult le a víz egy-egy zápor idején, mikor nagynénémékhez iparkodtam a Puturlukba. (Ez a szó is kihalt már az emlékezetből, Majtényi Ferenc utca lett a neve, s csak egy tábla emlékeztet az itt letelepedett bosnyákokra.) Tán azért tudja ilyen valóságúen és ekkora szeretettel megrajzolni Takács Dezső ezeket a girbegurba utcákat, szabálytalan háztetőket, kapukat, kerítéseket, mert az ő szülőháza is itt állt a Könyök utcában, ezen a környéken nőtt fel, ismerte az itt élő emberek mindennapjait.

Nem volt könnyű dolga a művésznek, amikor ábrázolnia kellett az épületek, falak geometrikus vonalai között az élő növényeket: fákat, bokrokat. Rippl-Rónai beszélt arról: milyen nehéz dolog le rajzolni a fákat, mert „jelkép a fa, gyakran akkora a gyökérzete, mint az ágai, belekapaszkodik a földbe, belemarkol az égbe. De nemcsak ezt az állványzatot kell ám követni írónnal, hanem azt is: hogyan működik mindez, milyen az anyagcseréje, hogy a külső mögött mi miként történik virágzástól a dérette lombokig”. Egy linómetszet közelképén tán jobban meg lehet mutatni az ágak, lombok reális „rajzát”, egy akvarellen egyetlen foltpamacs jelenítheti meg egy fa lombzatát. Takács Dezső a tusrajz jellegéhez igazodó síkbeli, bevonalkázott „saját” lomb- és bokorábrázolást talált ki.

Ha valaki most pontról pontra összehasonlitaná az itt látható rajzokat a Tetytye-környék mai épületeivel, több eltérést is tapasztalna. Ez azért van, mert Takács Dezső sok alkotásán az emlékezetében és vázlatrajzaiban megőrzött régi épületeket, utcarészeket ábrázolta – egy kicsit a régi Pécs hangulatát varázsolva élénk.

Ugyancsak a múltunkhoz kapcsolódnak a bányászlet rekvizitumai, az István akna épületei, és szép napokat idéz a mecsek-szabolcsi öreg pincesor.

A rajzokat végignézve szinte körsétát tehetünk a városban, elhaladunk a Szent

Flórián tér Halásztanyája mellett (felidézve a harcsapaprikás jó illatát, ízét és a cigányzene hangjait), eljutunk a Sárkányölő Szent György szobrával díszes sokác klub épületéig, sőt a görögkatolikus Xavér templomig is.

Pécs – sok nemzetiségű város-volta mellett – már nemcsak öt, de sok templom városa is. Takács Dezső pedig különösen is kötődik a templomábrázolásokhoz, mert első gyerekkori rajzát a Pálos templomról készítette, s akkor határozta el, hogy alkotásainak fő témája szülővárosa lesz. Ha a Dómról készült munkáit nézzük, azt láthatjuk: beállításai nem szokványosak. Nagyon mások-másak ezek, mint a képeslapok fotói Székesegyházunkról. Ezek Takács Dezső kézjegyét őrzik – ahogy többi elegáns fekete-fehér rajza is, melyek az elmúlás-megmaradás konfliktusában mutatják városunk utcáit, épületeit.

Most, amikor Pécs város fontos műemlék-együttese a Világörökség részévé lett, elnyertük az Európa kulturális fővárosa kitüntető címet, és a fejlesztés, a jövő terveiről gondolkodunk, szeretném megköszönni e kiállítás képeit a városunk múltját és jelenét megörökítő grafikusnak: Takács Dezsőnek.

Elhangzott 2005. december 2-án Pécsen, a Gyöngyszem Galériában. A Rónaky Edit által megnyitott kiállítás január 12-ig látogatható.

S. Bálint Mária

Nyomkeresés

Bőröndök dübörögnek, gurulnak, nagyokat puffannak, táskák csúsznak-kúsznak, araszolnak hajnalosan a pécsi állomás peronján. Álmos, izgatott fiatalok keresik egymást, arcukon várakozás: ideér-e mindenki időben, megjelenik-e végre az „idők tanúja”. Lesz, ami lesz, elindulunk a vonatunk felé, hátha a többiek is megérkeznek, mire felszállunk. S hurrá! – ott az első meglepetés: a hiányzók már ott vannak, és miattunk aggódnak. Örömmel már nem is firtatjuk, hogy ki várakozott rossz helyen. Közöttük van a vendégünk is! Velünk jön, hogy tanúskodjék arról az időről, ami arra készítette őt, hogy elhagyja szülőföldjét, megszokott környezetét, és más vidéken, más városban, más lelkesületű emberek között telepedjék le. Elmondja majd nekünk, hogyan fogadták, miként sikerült beilleszkedni az új környezetbe, nehéz volt-e utat találni, érvényesülni, van-e honvágya ennyi év után is, vagy immár tősgyökeres pécsinek érzi magát, mint ahogyan a közvélemény is tartja róla. Itt van, jön velünk – nagy kár, hogy Szabina, aki őt beszervezte, betegen fekszik az ágyban –, s ezzel teljesítettük legnehezebb feladatunkat, amelyet az UNESCO-iskolák nyitrai találkozó-jára készített projekt rótt ki ránk. Ebben az évben azt tűztük ki magunk elé, hogy a gyökereink után kutatunk. Mindenki a maga otthonában: a PTE Babits Mihály Gyakorló Gimnázium tanulói Pécsen és környékén, a Haydn-Realgymnasium tanulói Bécsben, a Gimnázia Golianova tanulói Nyitrán, a Gymnazium Brno pedig Brnóban. Meg kell ismernünk önmagunkat, családunkat, hogy el tudjunk fogadni másokat is. Kik vagyunk, honnan jöttünk, miért jöttünk, milyen nyelvet beszélünk, mely kultúrában élünk, melyek lehetnek azok a hatások, amelyek egy ember identitását kialakítják, s talán szüntelenül formálják. A többhetes munka bizonyítékai itt rejtőznek a bőröndökben: nagy gondal elkészített családfák, családi történetek, plakátok, képek, grafikonok, amelyek a fő témából fakadó résztemákat hivatottak illusztrálni.

1. Vizsgáltuk, hogy miként képes megőrizni identitását az az egyén, aki hazájától messzeszakadva kénytelen élni, vagy éppen szabad akaratából vándorolt oda. Ennek kapcsán Magyarország három nagyobb migrációs hullámát vettük górcső

alá: az 56-os forradalmi megmozdulást követő emigrációt, a nyolcvanas-kilencvenes évek immigrációját, amikor a romániai mostoha körülmények elől érkeztek hozzánk főleg az erdélyiek, és a balkáni háborúkat követő immigrációt, amikor az is előfordult, hogy négy nap alatt 96 ezer ember keresett menedéket hazánkban. Igyekeztünk a tények és számok ridegségén túl az emberek lelkiállapotát is feltárni és megérteni.

2. Vizsgáltuk, hogy mi történt az elszármazott magyarokkal, hány ember vált híressé közülük – gondoljunk csak a Nobel-díjasainkra –, volt-e, van-e kapcsolatuk az anyanemzettel, magyarnak tartják-e magukat, avagy elfelejtettek bennünket is, anyanyelvüket is.

3. Tanulmányoztuk a mai fiatalság mozgását, annak okait (tanulmányok, munkavállalás, ritkán családgyejesítés), társadalmi következményeit.

4. S a már említett módon, saját identitásunkat.

* * *

Nyitrán az első nap délelőttjén az itthon elkészített anyagokat mutattuk be, délután pedig beszélgetés folyt a felnőttekkel, akiket a csoportok hoztak magukkal. Beszélgető partnerek: A budapesti születésű dr. Kurucsai Csaba ügyvéd, állandó parlamenti megfigyelő – Magyarország, a magyar származású dr. Harald Gardos, miniszteri tanácsos – Ausztria, Birgit Masariková német származású tanárnő – Csehország, a szíriai Al-Absi Marvan Ph.D és szlovák felesége, Eva a nyitrai egyetemről – Szlovákia. A hallgatóság kíváncsiságát különösen az utóbbi pár keltette fel, hiszen az ő esetük a legszélsebésebb. Sajnálunk is, hogy időhiány miatt a többi vendéget nem tudtuk kellőképpen kifaggatni.

A második napon három csoportra oszlott a sereg, az egyiknek diszkussziót szerveztek a migrációt támogató és az azt ellenzők között. Egy kicsit nehézkesen ment, mert a moderátor nem beszélt németül, a tanulók viszont angolul nem beszéltek jól. A másik csapatnak hasonló volt a feladata, de nekik a rádióban kellett nyilatkozniuk. A harmadik csoport pedig plakátokat rajzolt a témához. Mivel az EU-s elvárások szerint az efféle rendezvényeknek a lakosságra is hatást kell gyakorolniuk, az összes előre elkészített

anyagot, és ezeket a plakátokat egy időre egy bankban állítják ki. Búsulunk is kellőképpen emiatt, mert mi is ki szoktuk állítani a projekt anyagát itthon a többieknek. Némiképp dőcögött az együttműködés a többnyelvű csoportokban, de a csoportmunka bemutatása a plénum előtt már gördülékenyen zajlott. Összegzésként megállapíthatjuk, hogy nemigen akadt, aki ellenezte volna a különféle okokból történő migrációt.

A kikapcsolódás és az országismeret sem szenvedett csorbát, mert a hosszú utazás után már az első nap városnézéssel folytatódott. A következő nap színházi estet tartogattunk nekünk, a Ladislav Nádas-Jégé Adam Sangala című filozofikus művéből készült musicalt néztük meg. Szlovák nyelvű előadás volt, de megértettük, mert egy elektromos táblán kivetített német nyelvű felirat segítette a dolgunkat. Harmadnap délután Pozsonyba mentünk, amit a válogatásabbak nem tudtak teljesen élvezni, mert az ebédet visszavitték, s már nagyon korgott a gyomruk. A migrációt a „Mekibe” az osztrákok kezdték, ettől a magyarok is vérszemet kaptak és ők is bementek. Ennek ellenére a város nevezetességeire is jutott idő odafigyelni. Este a tanároknak búcsúvacsorát rendeztek egy hamisítatlan szlovák vendéglőben, az ifjúság pizzázhatott. Záróbeszédében a Vizepräsident azt fájalta, hogy haza és a hazaszeretet fontosságáról sehol sem esett szó. Felhívta a figyelmünket a hazaszeretetre való nevelésre. Ennek fényében most kíváncsian várjuk, hogy mi lesz a következő találkozó témája.

Dr. Vargha Dezső

„Hol vannak a katonák?...”

Dr. Sey László: A IV./2. Tábori Kórház a Don partján – 12.

Dr. Vargha Dezső

Falusi találkozás: gyógyítás és hála

„...Nagyon becsapott bennünket a távolság megítélésénél a sima, napfényes mező. A falu legalább 12 kilométerre volt a kocsiskodásom kezdetétől. A lábaim fehérre fagytak, és úgy emeltek le a kocsiról. Hóval dörzsölték a lábaimat, hogy a vérkeringés újból meginduljon. Szerencse szívós szervezetemnek, maradandó nyoma nem maradt a fagyásnak.

Egy jellemző esetünk is volt, ami az ukrán nép jólelkőségét bizonyítja. Estefelé, amikor az egyik faluban megálltunk, kinéztünk magunknak egy jobb módúnak tetsző házat, és beszállásoltuk magunkat annak reményében, hátha kaphatunk valami ételmezt is. Ahogy körülnéztünk, láttuk, hogy akadt ott tyúk és tehén is az istállóban. Hanem azután, amikor elhelyezkedtünk és mondtuk a háziaknak, hogy 'jajce' (tojás) meg 'malako' (tej), a válasz rendre az volt: 'nyema pán, nyema pán' (nincs uram). Beleenyugodtunk. Leültünk egy nagy kecskelábú asztal mellé és beszélgettünk. Egyszer csak bejön egy jól megtermett 'bárisnya' (asszony) egy bábatáskával, és bevonul egy spanyolfal mögé. Halk nyöszörgés, nyögés következett ezután, azt követően pedig a 'bárisnya' távozott. Megkérdeztük, ki volt ő és mit akart, mert nyilvánvaló volt, hogy nem a házhoz tartozott. Mondták a háziak, hogy egy 'vracs' (felcser) a központi poliklinikáról, mert a spanyolfal mögött beteg fekszik. Mondtuk, hogy mi mind orvosok vagyunk, és szívesen megnézzük a beteget. Miután beleegyeztek, megvizsgáltuk a páciens, akinél egy nagyon súlyos tüdőgyulladást állapítottunk meg. A gyógyszer, amit a nő otthagyt, valami láz- és köhögéscsillapító volt, ezért mi megtoldottuk valamilyen antibiotikummal, s azt tanácsoltuk, hogy borogassák szorgalmasan, mert elég súlyos az állapota, azután visszaültünk az asztalhoz. Alig hogy újból beszélgetésbe elegyedtünk, nyílt az ajtó, s a háziak nagy tálakat hoztak be. Nagy lábas savanyú káposzta, tojás, tej, túró volt rajtuk, ami odaérkezésünkkor még

'nyema' volt. Egyszerre 'terülj asztalkám' lett, amint rájöttek, hogy nem vagyunk mi olyan ellenségek, mint amilyenek az elején gondoltak minket.

Szerencsés italozás

Nékünk autóink már régen nem voltak, ilyen körülmények között az utakat egyébként is csak a tehergépkocsik bírták, és azokkal is baj volt a reggeli indításkor. Ezt a nehéz kérdést a mieink úgy próbálták megoldani, hogy több alakulat összefogva, az egyik kocsijuk motorját egész éjjel járaták, reggelre kelvén pedig ezzel az autóval húzták be a többi. Az egyik este Farkas Jóska 'eredeti kisüsti vodkát' szerzett valahonnan. Mindnyájan kaptunk belőle 3 decit. Nem mondhatom, hogy jobb snapszot nem ittam életemben. Erős ugyan nem volt, de bűdös volt betyáru, de azért jólesett, emellett pedig egy kicsit legalább fölmelegített bennünket. Csak Ivánnak ártott meg, aki a jelek szerint több adaghoz is hozzájutott. Be is rúgott rendesen, és a kútnál, ahogy a vodkát hígítani akarta, vagy csak kijózanodni akart a friss víztől, ott, fekvő helyzetben el is aludt. Igaz, akkor már bélelt pufajkában, prémes sapkában jártak, de így is szinte hihetetlen, hogy nem fagyott meg. Reggel minden baj nélkül ébredt, igaz, akkor már alábbhagyott a tél ereje, úgy mínusz 20 fok körül lehetett aznap éjjel.

„Canossa-járás” sebesültekkel

Már 1943. február végén járhattunk, amikor parancsnokunk kirendelt egy három vagonból álló sebesültszállítmány orvosi kísérijének azzal, hogy valamelyik hátrább lévő kórháznál adjam le őket, s jöjjenek vissza. Gyógyszert, kötszert annyit kaptam, hogy ma egy tisztességes autó elsősegélynyújtó ládikájában is több van. A parancs az parancs, elindultunk hazafelé. Ahány állomáson megálltunk, mindenütt próbálkoztam eleget tenni a parancsnak.

Ha azt mondtam, betegeim könnyű sérültek, akkor a válasz az volt, hogy ott csak súlyos állapotúakat kezelnek. Ha viszont az esetből tanulva a következő állomáson súlyos sebesültként akartam leadni az embereket, akkor arra hivatkoztak, hogy csak könnyű eseteket tudnak átvenni. Szerény felszerelésemmel kezelgettem a sebesültjeimet, de bizony előfordult, hogy mire az egyik állomástól a másikig értünk, egy-egy halottat is le kellett venni a sebesültek közül. Már Kijeven is túljutottunk, amikor sikerült végre átadnom a sebesülteket, és én újra kapcsolatba tudtam lépni az alakulatommal. Ez március közepe táján történt.

Azt az utasítást kaptam, hogy mivel az akkorra már szétzilált alakulatomnak sincs semmi feladata a fronton, és különben is a hazaköltözési parancsot várják, én már ne keressem meg őket, hanem az első vonattal induljak haza. Ezt megfogadván már eljutottam Lavocsniig, amikor végre ott megszabadultam tetveimről, s két hónap után 'tisztába tettem' magam, tiszta fehérnemű is váltván.

A hazautazásom sem nélkülözte azonban a meglepetést. Lavocsniban a fertőtlenítést és a fürdést követően étterembe mentem, hogy megebédeljek, majd a délután három óra körül induló vonattal szándékoztam hazautazni. Éppen leültem egy üres asztalhoz, amikor megállt mellettem mankóra támaszkodva, fél szemén fekete kötéssel egy tűzér zászlós, és helyet kért. Természetesen mellém ülhetett, hiszen egyedül voltam. Ahogy leült, rám nézett és megszólalt: – Te nem a Sey Laci vagy Szentlőrincről? – Én az vagyok, de ki vagy te? – csodálkoztam rá, mert nem ismertem meg. Amint később ráismertem, ő volt a Kovács Lala, az otthoni téli gazdasági iskola egyik tanárának sógora, akivel otthon többször találkoztam, s igen jó barátságban is voltunk. Csinos, jóképű gyerek volt, de ilyen állapotban nem csoda, hogy nem ismertem föl azonnal. – Mi történt veled, Lala? – kérdeztem, amikor magamhoz tértem a meglepetéséből. Megígérte, hogy elmondja a történetét, bár az nem lesz rövid...”

Bányai Tamás (Florida)

Kegyelmi kérvény

A minap, egészen pontosan 2005. december másodikán hajnalban végezték ki Észak-Karolinában az 57 éves Kenneth Lee Boydöt. Ez azért említésre méltó, mert mióta az Amerikai Egyesült Államok Legfelsőbb Bírósága 1977-ben visszaállította a halálbüntetést, ez volt pontosan az ezredik kivégzés. Cinikusan még azt is mondhatnám, jubileumhoz érkezünk, ami persze semmiféle ünneplésre nem késztet, sőt, inkább elszomorít.

Mr. Boyd tíz évvel ezelőtt megölte feleségét – miután tizenhárom éven keresztül gyötörte az asszonyt, majd különváltak (talán a feleségnek volt elege a viharos házasságból) – és annak 57 éves édesapját. A gyilkos a kihirdetett ítélet után természetesen kegyelemért folyamodott, amit előbb a Legfelsőbb Bíróság, majd azt követően Észak-Karolina állam kormányzója is megtagadott tőle.

Olvasom, hogy Mr. Boyd élete utolsó vacsorájaként marhasültet fogyasztott – békében, s talán nyugodt lelkiismerettel –, héjában sült burgonyával, mellé salátát vajjas kenyérral. Az estebédet Pepsi Colával fejezte be.

– Nagyon szeretne még élni – nyilatkozta Mr. Boyd ügyvédje az újságíróknak –, s nagyon reméli, hogy a kormányzó úr megkegyelmez neki.

Reménye nem vált valóra, a kormányzó jóváhagyta a halálos ítéletet, amit – annak rendje-módja szerint – a kitűzött időpontban végre is hajtottak.

Elhiszem, hogy nagyon szeretett volna még élni. Egészen öreg embereket és halálos betegeket kivéve, ki nem szeretne tovább élni? Talán még Mr. Boyd felesége és apósa is szeretett volna. Kétkedem ugyanis annak a két szerencsétlen embernek az életuntságában.

Nem akarok valamiféle – fogat fogért, szemet szemért alapon – igazat adni a bosszúállásnak, mely szerintem ritkán vezet jóra. Őszintén szólva, a halálos ítéleteket illetően mégsincs határozott állásfoglalásom, bár – mint meggyőződéses humanistának – úgy illenék, hogy ellene legyek. Én azonban ingadozom.

Mr. Boyd halálos ítéletének végrehajtásával szinte majdnem egy időben,

Szingapurban, felakasztották Nguyen Tuong Van, vietnámi születésű ausztrál állampolgárt, akinek kegyelmi kérvényét úgyszintén visszautasították, annak ellenére, hogy S. R. Nathan ausztrál elnök is ítéletmódosításért fordult a szingapuri kormányhoz, személyesen Lee Hsien Loong miniszterelnökhöz. Emellett több százan is tiltakoztak, tüntettek a fiatalember kivégzése ellen.

De a törvény, az törvény, mely – Szingapur esetében – határozottan kimondja, akit fél uncianál több heroinnal a birtokában fognak el a hatóságok, arra kötelező érvényű halálbüntetést szabnak ki. Nguyen Tuong Vannál – Kambozsából hazafelé tartva Ausztráliába – 2002-ben, a szingapuri Changi repülőtéren tizennégy uncia heroint találtak a vámőrök. Ez a mennyiség huszonhat ezer dózis kábítószerrel egyenértékű.

Ellensége vagyok a kábítószernek, mely szerintem rengeteg baj és tragédia forrása, ám ha párhuzamot keresek a két eset – feleség és após meggyilkolása, illetve kábítószer csempészése – között, akkor talán azt kellene mondanom, a bitófával az ausztrál fiatalember esetében túllóttak a célon, drasztikus ítélet volt.

Igenám, de hol lehet meghúzni a határt? Melyik halálos ítélet fogadható el igazságosnak, és melyik nem? Függetlenül attól, hogy melyik ország törvénye miként határozza meg ezt a feltételezett igazságot.

A magam részéről tiltakozom mindenféle és mindennemű erőszakos halál ellen. Sajnos erőszakos külső behatás nélkül is túl sokan hálnak meg idő előtt véletlen balesetek, szerencsétlenségek, természeti katasztrófák következtében. Nem osztom Petőfi véleményét – igaz, nekem nincs is miért, nem vagyok forradalmár és szabadságomat sem korlátozzák erőszakszervezetek –, s ha jöni kell a sohasem nagyszerű halálnak, hát inkább matuzsálemi kort megérve ágyban, párnák közt érjen utol. Ezt, mellel, mindenkinek tiszta szívből kívánom, ha már a halált úgysem tudjuk elkerülni.

Mondom, ellene vagyok az erőszakos halálnak, legyen az akár háború,

terrorcselekmény vagy gyilkosság következménye, s az élet legnagyobb visszásságának tartom, hogy míg tudósok, kutatók és orvosok százezrei munkálkodnak világszerte szorgosan az emberi élet meghosszabbításán, addig legalább annyian, ha nem többen, hálnak erőszakos halált, mint ahány emberi életet sikerül megmenteni.

Mindamellet, lévén most csupán kivégzésekről szó, a halálos ítéletek egy-némelyikét valahogy igazságosnak érzem. Az Egyesült Államokban 1977 óta halálra ítélt és kivégzett ezer ember mindegyike gyilkos volt. Jó néhány közülük sorozatgyilkos. Áldozataik száma többszörösen meghaladja az ezret. Ha ezekre az áldozatokra gondolok – köztük ártatlan gyerekekre, tehetetlen férfiakra, kiszolgáltatott nőkre –, akkor csak az jut eszembe, hogy ezek a szerencsétlenek is erőszakos halált haltak idő előtt, váratlanul és hirtelen. Sem idejük, sem alkalmuk nem volt kegyelmi kérvényt benyújtani. S ha ezek a tragikus sorsú emberek netán mégis – akár magához a jóistenhez – fordulhattak volna kegyelemért, vajon az ő kérvényük milyen elbírálást kapott volna?

Tudom és elismerem, az élethez mindenkinek joga van, ha már erre a világra született. Még egy gyilkosnak is. Csakhogy e világon, bármennyire harcolunk is érte, nincsenek egyenlő jogaink, mint ahogy egyenlő esélyeink sincsenek. Máskülönben mindenkinek megkegyelmeznének. Az ártatlanoknak éppúgy, mint a gyilkosoknak.

Majoros Sándor
József Attila-díjas író
Regénytár című irodalmi honlapján novellapályázatot hirdetett ez év májusában, csillagszóró (fiataloknak) és lángcsóva (felnőtteknek) kategóriában.
A lángcsóva kategória első győztese **Bányai Tamás** barátunk és szerzőtársunk lett Októberi történet című novellájával (www.regenytar.hu).

Juhani Nagy János

A csípős nyelvű vegetáriánus – 2.

G. B. Shaw sosem végzett felsőfokú tanulmányokat („Minden szakma a laikusok elleni összeesküvés”), de – miután tíz évig a British Múzeum könyvtárát bújta – műveltsége, tájékozottsága tudós doktorokéval vetekedett. Anglia neki köszönheti Ibsent és Wagnert, akiknek művészi kvalitásait színi- és zenekritikáiban felmutatta.

„Hálából” afféle nemzeti bohócként kezelték, akinek szabad ugyan bármit kimondania, de nem kell tőle mindent komolyan venni. Pedig máig érvényes mindaz, amit a képmutatás, az álszent vallásosság, a hazug nemi erkölcs, az esélyegyenlőtlenség és a többi torz jellemvonás vagy jelenség ellen írt vagy mondott. „Úgy áll a helyzet ezekkel a politikai szükségességekkel, hogy sokszor politikai baklövésékké válnak” – jelentette ki egy ízben. Az angol rádióban pedig a következőket nyilatkozta 1939 novemberében:

– A németek mindnyájan okosak, becsületesek és hitleristák. Minthogy azonban minden németben nem lehet meg egyszerre mindhárom tulajdonság, az egyik mind-egyikből hiányzik. Vagyis: aki becsületes és hitlerista, az nem okos, aki okos és hitlerista, az nem becsületes; aki pedig okos és becsületes, az nem lehet hitlerista.

Ekkor már világhírű, ne feledjük: 1935-ben irodalmi Nobel-díjat kapott. Különb- ben ezeket a kitüntetések sem tartotta sokra, konokul visszautasította őket, még a Becsületrendet sem fogadta el. Erkölcsi, társadalmi elveihez azonban mindvégig hű maradt. Akkor is, amikor háborúellenes röpiratai miatt az első világháború idején hazafiatlannak bélyegezték, s pályatársai még a drámaírók klubjából is kizárták. „Az a specialitásom, hogy amikor mások tévednek, nekem igazam van.”

Tévedhetetlennek hitte magát vegetáriánusként is: „Egy olyan intenzív lelkeségű ember, mint én, nem eszik tetemetek.” A vegetárius táplálkozás terjesztésének egyik legismertebb alakja leszögezte: „Semmi különös nem tulajdonítok táplálkozási szokásaimnak, mint hogy hatásosabban életben tart, mint a húsevés, amely lényegesen drágább, rengeteg kegyetlenséget és szenvedést foglal magába, valamint az embert az állatokhoz láncolja, akik aztán az életükkel fizetnek ezért a kapcsolatért.”

Persze, nem mindig volt ez így, s nem állíthatjuk, hogy egyetlen irish stew (a szinte már ír nemzeti ételnek számító gulyás vagy ragu burgonyából, hagymából, különböző zöldségekből és bárány- vagy marhahúsból készülő fenséges egytálétel) sem csúszott

volna le Shaw torkán. Bár már korán felfogta a húsevés kegyetlenségét és az „égetett állattetek fogyasztásának” barbárságát, saját bevallása szerint 24 éves korában szakított a húsevással: „Shelley volt az első, aki felnyitotta szememet táplálkozásom barbár voltára, de csak 1880-ban, az első Londoni vegetárius étterem megnyílása- kor jött el az idő a praktikus váltásra.”

Attól kezdve a jeles tollforgató és szellemes kritikus nem kímélte a két lábon járó „ragadozókat”: „Amikor egy vadász leterít egy tigrist, azt sportnak hívja, de amikor a tigris akarja meggyilkolni őt, azt kegyetlenségnek.” Orvosai számtalanszor hiába próbálták rávenni a húsevésre. A maga módján így válaszolt: „Végrendeletem határozott instrukciókat fog tartalmazni a temetésemmel kapcsolatban. Halotti kocsimat ne siránkozó emberek, hanem ökörcsorda, birkanyáj, baromfiudvarnyi szárnyas és egy élő halakat szállító guruló akvárium kövesse és minden állat fehér szalagot, viseljen, tisztelegve az embernek, aki inkább elpusztult mintsem megegye állattársait.”

Egyik író társa, a skót Sir James Barrie nem is mulasztotta el megkérdezni G. B. Shaw salátatálja láttán: „Ezt már megette, vagy még csak fogja?” A kérdezett hallgatással felelt az epés megjegyzésre, mert a vitriolos vegetáriánus egyébként is nagyot hallgatott az asztalnál. Amikor valaki ezt egyszer a szemére vetette, ő így válaszolt: „Nem szeretek evés közben vitatkozni. Ilyenkor rendszerint az győz, akinek a legrosszabb az étvágya.” Ő pedig, mint szintén egy aforizmája jóvoltából tudjuk, úgy tartotta: „Nincs őszintébb szeretet, mint az étel szeretete.”

Shaw nőgyűlölő hírében álló agglegényként pergette napjait. Amikor egyszer megkérdezte tőle valaki, hogy tulajdonképpen miért nem akar megnősülni, így válaszolt:

– A nők olyanok, mint a cigaretta – kezdte mondókáját. – Eleinte nagyon kellemesek, de aztán a sok lerakódott mérge felgyülemlik az emberben.

A szellemességéről keringő számtalan adoma egyike szerint egy társaságban egy szép, csinos, ámde nem sok ésszel megáldott ifjú hölgy lépett oda a nem éppen a férfiszépség megtestesítőjének számító ír- hoz, ezzel a meghökentető javaslattal:

– Szülhetnék önnek gyermeket. Olyan szép lenne, mint én, és olyan okos, mint Ön.

– Hízolgó ajánlat – válaszolt G. B. Shaw –, de mi van, ha fordítva történik a dolog?

Egy másik alkalommal szintén a házasság volt a téma. A házasságellenes Shaw, aki negyvenkét éves koráig őrizte agglegényi szuverenitását (akkor összeházasodott Charlotte Payne Townhennel, a rossz nyelvek szerint azért, mert az ara vagyona lehetővé tette, hogy a férj csak az írásnak éljen), epés megjegyzést tett a házasság intézményére.

– Ha ön lenne a férjem, mérget tennék az ételébe – méltatlankodott felháborodottan a mellette ülő hölgy.

Shaw végigmérte asztalszomszédját, és így szólt:

– Ha ön lenne a feleségem, meg is enném.

Hősünk nem nagyon élt társasági életet, nagyon ritkán járt összejövetelekre. Ha néha-néha mégis rászánta magát erre, természetesen mindenki igyekezett érdekessé tenni magát a híres író előtt.

Egy alkalommal a házigazda, aki nemrég jött haza Afrikából, erőszakkal becipelte jeles vendégét a hálószobába és büszkén mutatott az oroszlánbőrre.

– Amikor célzásra emeltem a puskámat – mesélte izgatottan – tudtam, hogy valamelyikünk a porondon marad: vagy az oroszlán vagy én!

– És szerencsére nem az oroszlán győzött – vágott közbe Shaw –, ön ugyanis nagyon rosszul festene ágytakaróként...

George Bernard Shaw utolsó éveit visszavonultan töltötte Ayot St. Lawrence-i birtokán. Rengeteget dolgozott, társasági életet nem élt, alkoholt nem fogyasztott, húst nem evett, s a dohányzás szenvedélyének sem hódolt. A csípős nyelvű vegetáriánus – ezért-e, vagy a génjeibe „írt” programnak köszönhetően? – szellemi és fizikai erejét mindvégig épen megőrizte. Kilencven felett járt már akkor is, amikor megkérdezték tőle, hogy miben látja az öregkor örömeit. Így felelt: „Számomra az öregkor egyik öröme, hogy mindazokra a nőkre gondolok, akiket nem vettem el feleségül.”

Halála is jellemzően groteszk volt: kilencvennégy évesen biciklizett, felbukott és végzetes koponyasérülést szenvedett...

Motesiky Árpád

A tigrisölő vadkacsavadászaton – 2.

– 70 éve hunyt el Apponyi Henrik –

Apponyi Henrik gróf és dr. Révay István gróf gépkocsija gurult be a kúria kerti kapuján a főutcáról. Miután kiszálltak a gépkocsiból – tegyük hozzá vadász felszerelésben – a házigazda tárt karokkal várta vendégeit. Ezúttal a vendégeket a ház úrnője is a szabad ég alatt fogadta, de a kézcsókok csak bent az ebédlőben csatlantak el a korabeli etikett szerint.

A vendégek fogadásához dr. Thuróczi Károly is csatlakozott, ami már a kúria ebédlőjében zajlott. Több vendéget nem is vártak, ugyanis a vadkacsavadászaton általában szűk körű esemény. Néhány vadász vízimunkára alkalmas jó vizslával és hajtóval vonul ki a madárlesre és elrejtőzve a füzesek tövében, vagy a kiépített leskunyhókban várják a tartókról megérkező, vízre, folyóra beszálló madarakat.

Az alsóközépségi szűkebb vadkacsavadászatonak viszont meg volt a saját oka, úgy is mondhatnám, hogy fontos „politikai” küldetése. Révay István és különösen Esterházy János Apponyi Henriket, a háború előtti tapasztalt, Európa szerte közzismert politikust szerették volna megnyerni az ellenzéki, Felvidéki Magyar Párt ügyének. Már többször is tárgyaltak a visszavonult, de széles körű kapcsolatait ápoló politikussal és szerették volna felrázni – Révay István szavaival élve – „téli álmából”. Mindig valami nyomós okra hivatkozva kitért az „igenlő” válasz elől. Hol Indiában és a Himalájában vadászott, máskor Afrika és Egyiptom volt az úti célja. Ámde megtörtént az is, hogy teljes hévvel nősülni készült, de végül is Henrik agglégény maradt, angol barátnője, menyasszonya Marie pedig pártában.

Az ebédlőben öt főre volt tálalva, de az ötödik vendég még nem érkezett meg. Henrik gyorsan megkérdezte:

– János még nem érkezett meg?

– Jönni fog és járt már itt, de a küszöböm előtt megtorpant és visszafordult – mondta sejtelmesen Thuróczy.

– Csak nem sértődött meg, vagy valamit otthonfelejtett? – kapcsolódott a beszélgetésbe Révay István.

Dr. Révay István grófról röviden annyit, hogy Verebély mellett, Tajnán született, a grófi címet ritkán használta. Esterházy János közvetlen munkatársa volt, a magyar párt titkára.

Rövidke csönd után a házigazda válaszolt Révay kérdésére:

– Kedves István öcsém, szó sincs arról, hogy János megsértődött volna, de talán távozásának okát el sem fogjátok hinni. Templomba ment a szent ember, valaha majd szentté fogják avatni – mondta a jó humorú, élcelődni remekül tudó polgármester és halkán gucogott, visszafojtva nevetését.

Szinte végszóra toppant be Esterházy, amikor a vendégek éppen kupicáik után nyúltak a házigazda kínálására. Katonásan összecsapta bokáját és vadászkalapjához emelte kezét – már vadászni öltözött – és jelentette:

– Főméltóságú polgármester úr, Esterházy János közvadász jelentem a vadászatra... megérkeztem. Késésem oka a vasárnapi, kötelező szentmisén való részvétem! Engedélyt kérek a mai szép vasárnap felköszöntésére! – mondta és kupicája után nyúlt.

Aztán asztalhoz ültek, a szolgálólányok gyorsan hozták a reggelit, a vasárnapi galambpörköltet, amit senki sem tudott úgy elkészíteni, mint a ház úrnője. A házi galambokat vadasan készítette el, akárcsak a fácánt, vagy a foglyot, hozzá a finom mártást. Csak friss, puha kenyér – már az idei gabonából örölt lisztből – járt hozzá. Ám, aki galuskával szerette fogyasztani,

az választhatott kenyér helyett szép, sárnga, tojásos galuskát. Nem hiányzott az asztalról a paradicsom, paprika és a savanyított uborka sem.

Reggeli után az öttagú vadászcsapat kivonult a kacsavadászaton színhelyére, a Nyitra és a Cétényke folyó között elterülő Davarcsányi tóhoz. A tóból a vadkacsák perlekedése hallatszott ki. Különösen a gácsérok voltak hangosak, bizonyára már jóllakottan visszatértek a búzatarlókról és jól érezték magukat a tó nádasának takarásában, védelmében.

Thuróczy Tibor fővadásza, Csanaky Milán utasítására mindenki elfoglalta a kijelölt helyét. Volt, aki leskunyhóban húzta meg magát, más viszont fa alatt, vagy a magasra nőtt nádas tövében húzódott meg. Azután Csanaky Milán kürtjelére elengedték a vizslákat a hajtók és a csónakosok is a sekély vízben – néha tolni kellett a csónakot – elindultak a tó közepe felé.

No, nem mondom, lett erre kavargás. A megzavart és megzavarodott kacsák szárnyra kaptak, egy volt a céljuk, minél magasabba repülni. De voltak olyan kacsák is, melyek inkább a nádasban látták biztonságosnak meghúzódni és ha kellett, a víz alá merülni. Őket a vizslák és a part közelében, a tó szélén a vizet taposó gyerekek röptették magasba.

Node, szólt a puska is szaporán. Apponyi Henrik a belga ötlövetűjét használta, Esterházy a cserefegyverekben, a kétcsővűekben bízott. Töltögető emberei nem győzték cserélni fegyvereit. Egyszerűen nem unatkozott senki. Az égiháború, a vadkacsacsata nem tartott sokáig, mindössze úgy tizenöt percig. Utána már csak itt-ott hangzott el lövés, a hajtó által felröppentett, vagy a vízre visszatérő kacsákra tüzeltek. Tizenegyre Milán kürtje jelezte a vadászaton végét. *(folytatjuk)*

2005. december elején megjelent a Pécs-Belvárosi Református Gyülekezet kórusának első lemeze, melyen a kórus egyházi műveket ad elő.

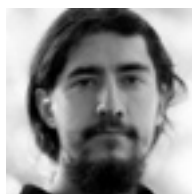
A CD hozzáférhető a Pécs-Belvárosi Református Gyülekezet Hivatalában (7623 Pécs, Szabadság u. 35).

Humorzsák

Szigetvári-Szattinger Krisztián

2/3 oldala

Szigetvári János szellemében

Szigetvári-Szattinger Krisztián

Gyerekszáj

Karácsonyi ajándékul nagyrészt unokaöcsém és unokahúgaim aranyköpé-seivel kedveskedem Olvasóinknak.

Kisgyerek vendégségben az asztalterítőt nézegeti:

– Pont ilyen terítő van az óvodában is...

A házigazda már majdnem elolvad, de jön a folytatás:

– ... csak az ki van vasalva!

* * *

A család felszállna a vonatra.

– Gyere kisfiam, siessünk, mert elmegy a sebes vonat!

– Addig nem szállok fel, amíg meg nem mutatjátok, hol bibis!

* * *

Hosszú fürdés a Balatonban. Kristófnak már vacog a foga.

– Menjünk ki, mert mozognak a fogaim!

* * *

Születésnap mulatságot tartunk. Minden gyerek poharából különböző színű szí-vósál áll ki. Petiét Kriszti elveszi. Peti felháborodva kérdezi tőle:

– Akkor én most mit szívjak?

Jön a gyakorlatias válasz.

– Szívd az orrod!

* * *

Peti kertben termett epret eszeget. Eledele nem nyerte el nyelve elégedettségét. Megízesíti:

– Megsózva milyen édes ez az eper!

* * *

Peti másfél éves korában már ismerte a színeket. Nagy hó volt akkor december-ben, ami nagy hatást tett rá. Megkérdeztük tőle:

– Milyen színű a papír?

– Hó!

* * *

Kriszti kérdezi Anyukáját:

– Te hová szerettél jobban járni; óvodába, vagy iskolába?

– Iskolába!

– Te is kérdezd meg tőlem!

– Te hová szerettél jobban járni, óvodába, vagy iskolába?

– Iskolába – mondja lelkesen a négy(!) éves Kriszti.

*Kívánok minden kedves Olvasónknak és minden Szerzőtársamnak
örömben gazdag Karácsonyi Ünnepeket!*

Rónaky Edit

Rónaky Edit

Humor

Aforizmák az írásról

– Horváth Imre –

Ne nyargalj a szavakon, hanem rö-pülj velük!

Drága tollal olcsót írni – tékozlás.

A tiszta stílus mögött sok a piszkozat.

A szerző az utánzóra atyailag neheztel.

A rossz könyv sem üres! – hibákkal van tele.

Költő, pártold a gyengéket – de soha a gyenge műveket!

Nem baj, ha a tollad gyenge – ha el-dobni van erőd.

A halhatatlan versek díszsírhelye a papírkosár.

Nem a szabad száj veszélyes, hanem a csukott fül.

Minden kézművest becsülök, csak az irodalom iparosaitól iszonyodom.

Mikor egy szó nincs a helyén, feszeng minden olvasó.

A szavaknak nincs királya, csak ne-mesi rangja van.

Mások meséje hazugság, az író ha-zugsága mese.

Tiszta csak a meztelen gondolat lehet.

Némely műben rejtett gondolat he-lyett csak szellemi dugáru van.

Ki siratná, ha egyszerre elhervadna valamennyi szóvirág?

Az irodalom gyógyszer, de nincs re-ceptje.

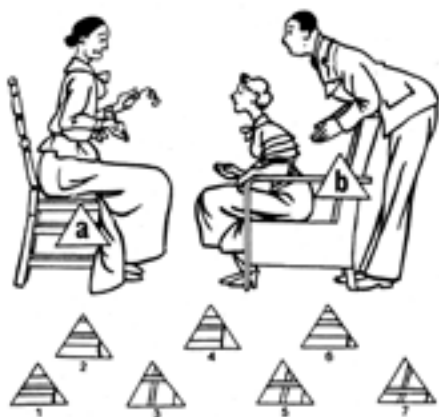
Nagy dolgot írj meg egy sorban, sem-miségről írájál könyvet – e két feladat közt trónol a szent középszerűség.

Csak a szép utánozható, a művészi nem.

Az a szó a semmibe vész, ami nem szól mindenkihez.

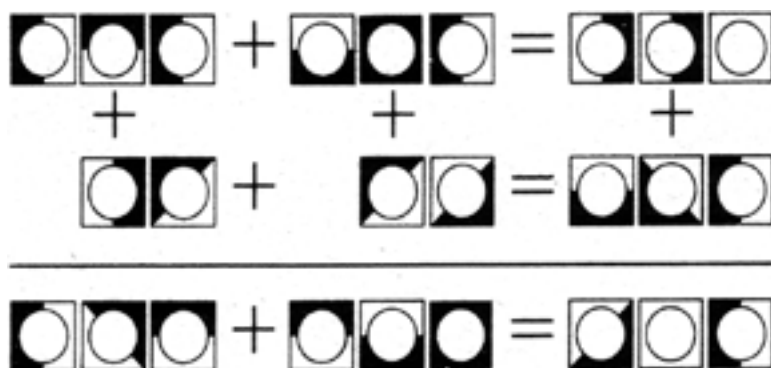
Logika- és memóriafejlesztés

Hiányos

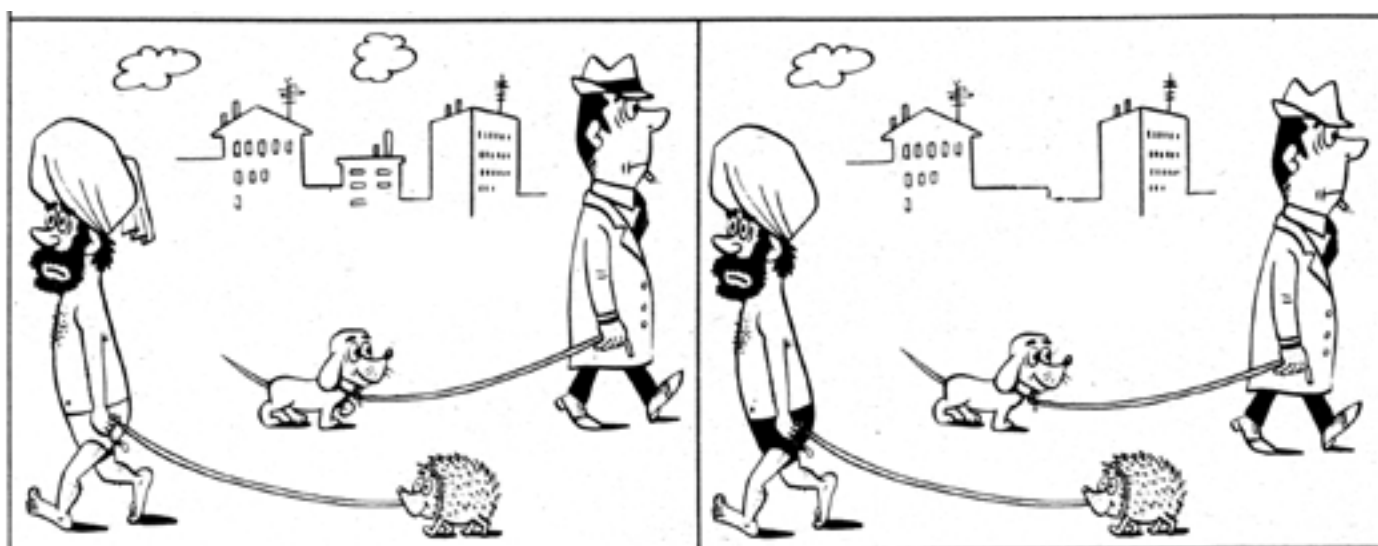
A két ülőalkalmatosságból hiányzik egy-egy darab. Az alsó 7 ábra közül melyik illik a székbe, illetve a fotelba?

Számítan

Minden szimbólumnak egy szám felel meg. Melyik?

Egyforma – nem egyforma?

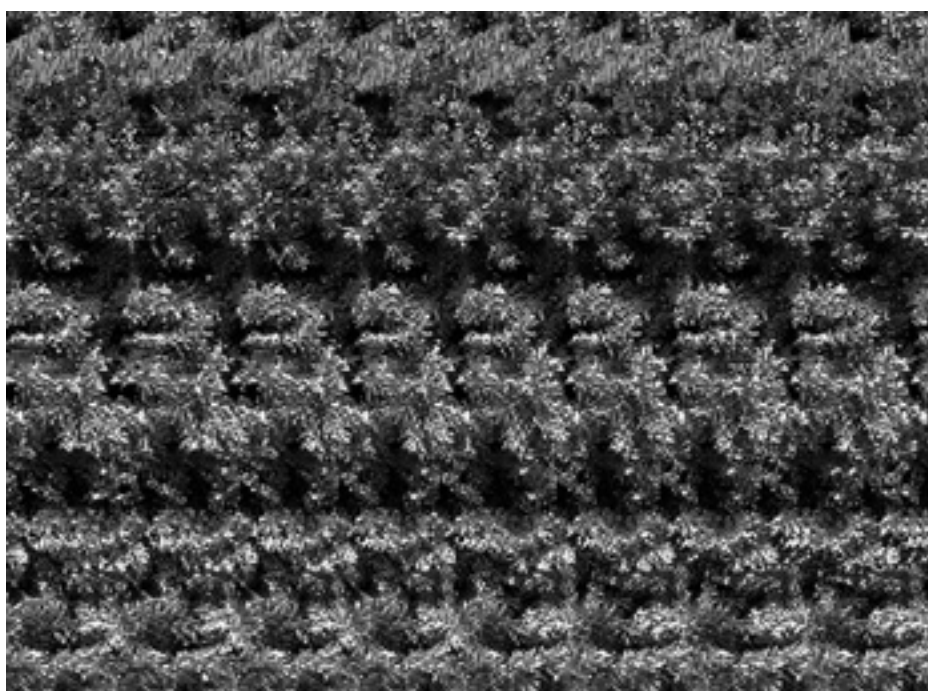

A két rajz között hat eltérés van. Megtalálad őket?

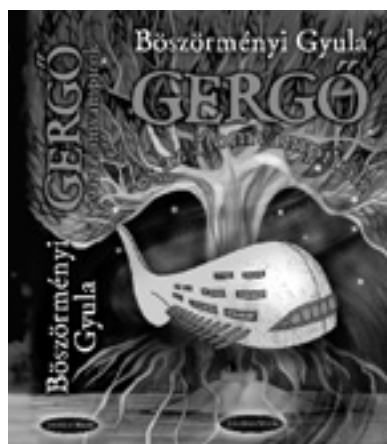
Tér-kép

A szöveg melletti képben felfedezhető egy elrejtett ábra, mégpedig térben érzékelhető!

A háromdimenziós kép úgy válik láthatóvá, ha a képet szorosan az orrunk elé tartva, a részletekre nem figyelve nézzük, majd lassan eltávolítjuk magunktól – olvasótávolságban kiderül, mi rejtőzik a képben!

Könyv- ajánlónk

Zöld Suli

A BOKOM Kft. Zöld Suli oktatási programja – immár hagyományosan – ismét találkozóra invitálta a pécsi és vidéki általános iskolák és óvodák pedagógusait Pécs MJV Önkormányzatának Dísztermébe december 1-jén. Az ÖKO-Pannon Kht.-val (a másodnyersanyagok visszagyűjtését és hasznosítását koordináló országos szervezet) közösen szervezett Oktatónapon egyrészt tájékoztatást kaptak a pedagógusok a szelektív gyűjtés új lehetőségeiről, valamint a Zöld Suli program lehetőségeiről, másrészt alkalmat teremtett egy kis beszélgetésre, ötlet- és tapasztalatcserére. A BOKOM Kft. valamint az ÖKO-Pannon Kht. és Pécs MJV Önkormányzata közös célja, hogy közép és hosszú távon minél szélesebb kört tudjon bevonni a szelektív hulladékgyűjtési rendszerbe, támogatva ezzel környezetünk állapotának fenntartását, javítását, valamint az uniós csatlakozásunk miatt keletkező elvárások teljesítését. Ezen célkitűzések sikeres megvalósításának egyik legfontosabb sarokköve a fiatalok oktatása, tudatformálása. Az iskolás korosztály környezettudatos magatartásának kialakítását az immár 3 éve működő Zöld Suli oktatási program teszi lehetővé, mely sikeresen tud együttműködni az általános iskolák környezeti nevelési elképzeléseivel. A tapasztalatok azt mutatják, hogy egyre több oktatási in-

tézmény építi be környezeti nevelési programjába az iskolai szelektív hulladékgyűjtés elindítását.

A rendezvényen zajlott a Zöld Suli keretében meghirdetett BIO-naptár terv című pályázat díjátadó ünnepsége is. A pályázatra 2006-os naptárt készítettek a gyerekek, közel százan.

10 év alatti korosztály díjazottjai. Egyéni: I. Németh Daniella (8 éves, Pécs), II. Orsós Dániel (Csokonai V. M. Ált. Isk. Frankel Leó úti Tagint., Pécs), III. Schmidt Adrián (Mezőszél u. Ált. Isk., Pécs). Csoport kategóriában: I. Beniczky Beatrix (5 év); Horváth Andrea (6 év); Nagy Gabriella (6 év); (Zsolnay Vilmos úti Óvoda, Pécs), II. Horváth Barnabás (9 év); Horváth Kristóf (6 év) Pécs; III. Pécsbányatelepi Óvoda.

10 év fölötti korosztály. Egyéni Kategóriában: I. Máyer László (Pázmány Péter utcai Ált. Isk., Pécs), II. Csaba Benjámín (Jókai u. Ált. Isk., Pécs), III. Réfi Barbara (Hosszúhetény). Csoport Kategóriában: I. Bogdán Beatrix, Szalai Márk, Balázs Evelin, Pap Zsófia, Csonka Hajnalka, Petrovics Mercédesz (Csokonai V. M. Ált. Isk. Pécsszabolcsi Tagintézménye), II. a Mohácsi Park utcai Ált. Isk. csapata, III. Bana Erzsébet, Rémes Edina (Baranya Megyei Önk. Általános Iskolája, Nevelési Tanácsadója, Kollégiuma és Gyermekotthona, Pécsvárad)

Szarvas István

Akupresszúrás papucs

Mindennapi megszokott tevékenységeink mellett viselhetjük a dr. Foot márkájú akupresszúrás papucsot, így nem kell külön időt szánni a rendszeres otthoni talpmasszírozásnak. A papucs talpergonómiai kialakítása illeszkedik a talp formájához, a masszírozó büttyökre egyenletesen oszlik el a testsúly. Ajánlható lábfájás, bokasüllyedés, gerincbántalmak, mozgásszervi problémák, keringési zavarok, elhízás esetén, de mindeneke előtt mozgáshiányban szenvedőknek, sportolóknak. Javasolt a papucsok napi egy-két órás használata, ez megfelel kb. fél órás talpmasz-

zírozásnak. Kezdetben célszerű vastagabb zoknit viselni, hogy a talp fokozatosan szokjon hozzá a papucshoz. A talpmasszírozás az emésztőrendszerre is aktív hatást fejt ki, ezáltal némi diéta beiktatásával testsúlykorrekció is bekövetkezhet, ami elsősorban a felesleges zsírréteg felszabadítását eredményezheti. (Érdeklődni lehet a 06/20-9372-520 telefonszámon)

» Rádióműsorok «

RÉGIÓ RÁDIÓ – A Magyar Rádió Pécsi Körzeti és Nemzetiségi Stúdiója

Műsorrend magyar nyelven, hétköznapokon

HAJNALTÓL REGGELIG

FM 101,7 MHz, 71,81 MHz, AM 873 KHz

5.55	Műsorkezdés, hírek röviden
6.00	Reggeli Krónika – Kossuth Rádió
6.15	Dél-Dunántúli Krónika
6.23	Regionális lapszemle
6.30	Hírek, közlekedés, sport
6.38	Napi jegyzet vagy minirport
6.45	A Dél-Dunántúl hírei
6.52	A nap témája – riportban
7.00 – 8.00	Az előző óra menetrendje
8.00	Hírek
8.04	A BBC világhíradója
8.14 – 9.00	Magazinóra riportokkal
9.00 – 12.00	Napközben – a Kossuth Rádió közérdekű műsora
12.00	Dél Krónika
13.00	Vendég a háznál, egyházak főlórája (Kossuth Rádió)

DÉLUTÁN

FM 101,7 MHz, AM 873 KHz

14.00	Dél-után – a Régió Rádió zenés magazinműsora, benne többek közt:
HÉTFŐ:	Jelige-isméltés, vitafórum politikusokkal, Auto-motor 101.7;
KEDD:	A jövő útjai – regionális térségfejlesztési óra, Ezerszínű Baranya (turisztikai magazin kéthetente), „Harminc perc alatt a zöld körül” – a Régió Rádió környezetvédelmi műsora;
SZERDA:	Fogadó – a Pécsi Rádió gasztronómiai magazinja; Gazdasági figyelő (kéthetente);
CSÜTÖRTÖK:	Színház-tér (színházi magazin), Agrárbörze;
PÉNTEK:	Filmmagazin, hagyományápolás órája, életmód-magazin;
18.00	Esti Krónika
19.00	Új Estidőben! – szórakoztató műsor telefonos játékokkal 22 óráig

Hétfői műsorrend magyar nyelven

Szombat	
9.00 – 12.00	Jó pihenést! – magazinműsor Schweier Ritával
12.00	Déli Krónika, Vendég a háznál, egyházak főlórája
13.00	Egy hazában – nemzetiségekről magyarul
14.00	Hangulatbrigád! Élet, zene, fiatalság – a Régió Rádió ifjúsági műsora

15.00	Jelige – Apróhirdetések, nagy történetek... A szerkesztő, Zsoldos László különleges apróhirdetések története után nyomoz Gombár Gabival, Völgyesi Nikolettal és Kovács Miklóssal;
16.00	Szórakoztató magazin két órában a legújabb zenei slágerekkel és telefonos játékokkal. A szerkesztők: Koszits Attila és Varga László
18.00	Esti Krónika
18.30	Új Estidőben!

Vasárnap (hírek óránként)

8.00	Kapocs – ökumenikus magazin
9.00	Művészbemutató, Somogyi magazin, Tolnai magazin (heti forgóban)
10.00	Archívumunk értékei ill. portréműsor
11.00	Szerkesztünk együtt! – Zenés kívánságműsor minden vasárnap. (Telefonszám az adás idején: 72/518-318. Levélben is várjuk a kéréseket, üzeneteket: PÉCSI RÁDIÓ, Pécs, 7601 Pf.: 200. A levelezőlapra írják rá: „Vasárnap ki kívánságműsor”)
12.00	Déli Krónika
14.00	Kórusdobogó, Komolyzenei kaleidoszkóp, Lemezbörze (heti forgó)
15.00	Ismétlőóra
16.00	„MÁS” – a Dél-Dunántúlon élő kisebbségek magyar nyelvű műsora
17.00	Pannon koncerttükör – a Pannon Filharmonikusok Pécs és a Régió Rádió közös műsora
18.30	Új Estidőben!

Nemzetiségi műsorok:

Horvát nyelven

AM 873 KHz – 9.00–10.30, 20.00–20.30

Német műsor

AM 873 KHz – 10.30–12.00, 19.30–20.00

Szerb nyelven

AM 873 KHz – 13.00–14.00, 20.30–21.30

A pécsi Régió Rádió elérhetőségei:

Telefon: 72/518-333

E-mail: peccsiradio@radio.hu

Net: www.peccsiradio.hu

MÉLYÉPÍTŐ ÉS SZOLGÁLTATÓ KFT.

7622 Pécs, Sport u. 5.

Tel.: (72) 315-567, 324-404, 325-332, 336-837

Fax: (72) 314-325

KÖZMŰ-,
ÚT-,
MŰTÁRGYÉPÍTÉS,
SÍK- ÉS MÉLYALAPO-
ZÁSOK KIVITELEZÉSE,
FÖLDMUNKA VÉGZÉSE,
FŐVÁLLALKOZÁS

Baranya Rádió – Mohács

Adásidő: 6.00–19.00 óráig
az AM 1485 kHz középhullámú frekvencián

Hétfőtől péntekig

6.00	Műsorkezdés
8.00	Infó, műsorismertető, hírek, programajánló
9.00	Óránként hírek
12.00	Déli harangzó
12.01	Infó, műsorismertető, hírek, programajánló
13.00	Hírek
13.10	Lapszemle
14.00	Hírek, programajánló
15.00	Hírek, programajánló
16.00	Hírek, programajánló
17.00	Infó, műsorismertető, hírek, programajánló
19.00	Műsorzáró

Szombat

6.00	Műsorkezdés
8.00	Infó, műsorismertető, hírek
9.00	Zenés szombat délelőtt
12.00	Harangzó
12.01	Infó, hírek, programajánló, műsorismertető
12.10	Ebéd közben muzsikaszó
14.00	Szombat délutáni zenés, szórakoztató program (kívánságok)
18.00	„Koktél”
19.00	Műsorzárás

Vasárnap

6.00	Műsorkezdés
8.00	Infó, hírek, programajánló, műsorismertető
8.10	„Lélektől lélekig” – evangélikus műsor
9.00	Hírek, programajánló
10.00	Hírek
10.10	Vendég műsor
11.00	Hírek, programajánló
12.00	Harangzó
12.01	Infó, hírek, programajánló
12.05	Ebéd közben muzsikaszó
13.00	Üzenetek és jókívánságok
14.15	Londoni panoráma
15.00	Vasárnap délután (zenés, szórakoztató program)
18.00	Nótaszó
19.00	Adászáró

December – Téli, Karácsony hava						
H	K	Sze	Cs	P	Szo	V
			1 ○	2 *	3	4
5	6 ♠	7 *	8 ☉	9	10 ☼	11
12 ♠	13 *	14	15 ●	16 ☼	17 ♠	18
19 ☼	20 *	21 *	22 ☼	23 ☉	24 ♠	25
26 ☼	27 L	28 ♠	29 *	30	31 ○	

○ Első negyed   ○ Újhold   ☼ Köd
 ● Utolsó negyed   ♠ Csapadék   * Hó
 ● Telihold   L Lehülés

Megjegyzés: Az újhold (○) előtt és közben hidegfronti hatás várható. A telihold (●) előtti napokban és közben melegfronti hatás várható.

Kéri János

Jeles nap

December 21.: Hitetlen Tamás néven emlegetett apostol napja. A hagyomány szerint pünkösd után megjelent neki külön Jézus. Innen ered a szólás: Szent Tamás szolgálja vagyok, azaz hiszem, ha látom.

December 25.: Karácsony napja. Krisztus születésének megünnepléséről első adatok a IV. században találkoznak. Niceai János püspök szerint I. Gyula pápa alatt kezdték ünnepelni, majd az ünnep innen terjedt tovább. A hagyományos magyar paraszti életben a család ünnepe volt. Ez a nap munkatiltalommal járt. Tilos volt ezen a napon a kölcsönkérés és kölcsönadás, mert kivitték volna a szerencsét.

December 27.: Szent János evangélista ünnepe. E naphoz kapcsolódott a borszentelés szokása. A szent bornak mágikus erőt tulajdonítottak. Beteg embert és állatot gyógyítottak vele.

Decembéri névnapok

1. csütörtök	Elza
2. péntek	Melinda, Vivien
3. szombat	Ferenc, Olívia
4. vasárnap	Borbála, Barbara
5. hétfő	Vilma
6. kedd	Miklós
7. szerda	Ambrus
8. csütörtök	Mária
9. péntek	Natália
10. szombat	Judit
11. vasárnap	Árpád
12. hétfő	Gabriella
13. kedd	Luca, Otília
14. szerda	Szilárda
15. csütörtök	Valér
16. péntek	Etelka, Aletta
17. szombat	Lázár, Olimpia
18. vasárnap	Augusztá
19. hétfő	Viola
20. kedd	Teofil
21. szerda	Tamás
22. csütörtök	Zénó
23. péntek	Viktória
24. szombat	Ádám, Éva
25. vasárnap	Karácsony, Eugénia
26. hétfő	Karácsony, István
27. kedd	János
28. szerda	Kamilla
29. csütörtök	Tamás, Tamara
30. péntek	Dávid
31. szombat	Szilveszter

December 16., péntek

Pécs: Bálint Ferenc, Gerzson Pál, Kazinczy Gábor és Trischler Ferenc művei láthatók a Pécsi Műhelygalériában (Várady Antal u. 5/a). Nyitva: kedd-péntek 12-17 óra, szombat: 9-12-ig. (Lásd 11. oldal)

Pécs: Pécs fekete-fehérben – Takács Dezső grafikus kiállítása a Gyöngyszem Galériában. Megtekinthető január 12-ig

Pécs: Téli finn tárlat. Hannu Kauppi festőművész és Antero Olin grafikusművész kiállítása a Pécsi Kisgalériában január 6-ig.

Pécs: Odüsszeia-litográfiák. Marc Chagall kiállítás a Művészetek Házában december 30-ig.

Pécs: Szépség és harmónia – Mészáros Valéria kiállítása a Vadászfestő Galériában (Mohácsi u. 40.), nyitva hétfőtől péntekig 13-17.30-ig.

Szekszárd: Japán babék és A világörökség kincsei Japánban – kiállítás a Wosinsky Mór Megyei Múzeumban, február 28-ig.

Szekszárd: Mözsi Szabó István festőművész kiállítása a Dr. Kelemen Endre Szakközépiskolában, december 20-ig.

Szekszárd: Tendenciák címmel a Magyar Képző és Iparművészek Festő Szakosztályának kiállítása a Művészetek Házában. Megtekinthető: január 21-ig.

Paks: Biszák László kiállítása a Zsarugalériában, december 31-ig.

Pécs: Régi horvát népi hangszerek kiállítása a Néprajzi Múzeumban (Rákóczi u. 15.), december 23-ig.

Szekszárd: Adorjáni Endre szobrászművész fotóreprodukciós kiállítása a Garay 8 Kapualj Galéria vándorkiállításaként. Helye: Ady Endre Középiskola Folyosó Galériája. Megtekinthető: 2006. január 6-ig.

Bonyhád: Józsei Sándor ikonfestő kiállítása a Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium Kapualjában. Megtekinthető: 2006. január 8-ig.

Szekszárd: 16 óra – Mattioni Eszter (1902-1993) festőművész fotóreprodukciós kiállítása a Garay 8 Kapualj Galéria vándorkiállításaként a Dr. Kelemen Endre Szakközépiskola Kollégiuma Folyosó Galériáján. Megtekinthető: 2006. január 17-ig.

December 17., szombat

Mohács: 16 óra – József Attila ikonok – Kovács József Hontalan könyvének bemutatója a Mohácsi Jenő Városi Könyvtárban (Eötvös u. 2.). Közreműködik: Krausz György karnagy, Khaty Horváth Lajos hegedűművész, Köveskúti Péter népművelő, Kovács Gábor csellóművész-növendék, Miskolczi Boglárka versmondó, dr. Kosztics István kiadó

December 18., vasárnap

Kaposvár: 18 óra – A Kaposvári Szimfonikus Zenekar karácsonyi koncertje a Margit templomban

December 19., hétfő

Kaposvár 15 óra – „Csillag támad...” – a csokonyavivisontai Borostyán Nyugdijas Klub színjátásainak pásztorjátéka a Kossuth téren – 17 óra – „Damaszkuszi úton” – a Füred Rock Szín Kör zenés összeállítása

Pécs: 16 óra – karácsonyi hangverseny a Nyugdijas Pedagógusok Barátság Kórusa előadásában a Dominikánus Házban

Kaposvár: 18 óra – Karácsonyi Muzsika a kaposfüredi sportsarnokban

Pécs: 19 óra – Krausz Adrienne zongorakoncertje a Művészetek Házában

December 20., kedd

Kaposvár: 15 óra – Téli népszokások – 17 óra – Karácsonyi zene-koktél a Black & Proud Énekegyüttessel a Kossuth téren

Bonyhád: 18 óra – Karácsony koncert az Evangélikus templomban – A koncerten összegyűlt adományokat a Visszatérés Alapítvány részére a pécsi Gyermekklinika Sebészeti Osztályának műszerfelszerelésére ajánlják fel.

Mohács: 19 óra – Egy szoknya – egy nadrág. Zenés vígjáték Koltai Róbert rendezésében a Kossuth Filmszínházban. Szereplők: Straub Dezső, Benkőczy Zoltán, Sáfár Anikó, Fogarassy Bernadett, Fogarassy András, Straub Péter, Agócs Judit, Brodri Attila, Kecskeméti Róbert

valamint: a színház zenekara Bíró Attila vezetésével. Fogi Színháza.

December 21., szerda

Kaposvár: 15 óra – Téli népszokások – 17 óra – Karácsonyi zene-koktél gitarra és hegedűre a Badacsony Duótól a Kossuth téren

Pécs: 18 óra – Házimozi – Francia Filmklub. Jean-Pierre Jeunet: Elveszett gyerekek városa (1995). Művészetek Háza.

December 22., csütörtök

Kaposvár: 16 óra – Csillag gyűlt a sötét égen – a Füred Rock Szín Kör ünnepi műsora – 16.45 – Áldott éj – a Kaposvári Székesegyház Kórusa ünnepváró műsora a Kossuth téren

Dombóvár: 18 óra – Bibliaismereti előadás a Művelődési Házban.

December 24., szombat

Kaposvár: 23 óra – A Kaposvári Székesegyház Kórusa hangversenye a Nagyboldogasszony Római Katolikus Székesegyházban

December 26., hétfő

Dombóvár: 19 óra – Rockkarácsony dombóvári zenekarok részvételével a Művelődési Házban

December 28., szerda

Bonyhád: 18 óra – Zenés est a Bonyhádi Ifjúsági Dalszínház tagjaival a Művelődési Központban

December 31., szombat

Dombóvár: 20 óra – Szilveszteri bál a Treff zenekar szervezésében

Szekszárd: Városi örömműnnepe a Béla király téren

Bonyhád: 20 óra – BUÉK 2006 – szilveszteri batyus bál a Művelődési Központban. Zene: Reflex együttes

Pécs: 22 óra – Szilveszter a Széchenyi téren – Nox együttes koncertje – 24 óra – Polgármesteri köszöntő – 00.15 – Edwin Marton koncertje

Ez a Hetedhéthatár
202. száma

web-oldalunk: www.hetedhethatar.hu